

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Jan Panna

Právní ochrana uživatelských dat na sociální síti Facebook

Diplomová práce

Olomouc 2018

*„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma **Právní ochrana uživatelských dat na sociální síti Facebook** vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.“*

V Olomouci dne 28. 3. 2018

.....

Jan Panna

*Děkuji touto cestou vedoucímu práce **JUDr. Petru Prchalovi, Ph.D.** za jeho odbornou pomoc, cenné rady a konzultace při přípravě této diplomové práce a své rodině a přítelkyni za podporu, kterou mi po celou dobu studia poskytovali.*

Obsah

Seznam použitých zkratk.....	5
Úvod	8
1 Ohrožení osobních údajů ze strany provozovatele sociální sítě	12
1.1 Volba rozhodného práva a volba sudiště	14
1.2 Přenos osobních údajů občanů EU do USA	18
2 Vzájemné narušení soukromí mezi uživateli sociální sítě	27
2.1 Uživatelská data jako osobní údaje	27
2.2 Ochrana uživatelských dat prostřednictvím instrumentů občanského práva.....	31
3 Digitální pozůstalost.....	40
3.1 Vývoj právní úpravy digitální pozůstalosti v USA.....	43
Závěr	46
Seznam použitých zdrojů	51
Abstrakt	61
Summary.....	63
Klíčová slova	65
Keywords.....	66

Seznam použitých zkratk

Právní předpisy

GDPR

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES. Úř. věst. L 119, 4. května 2016, s. 1 a násl.

směrnice 95/46/ES

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto osob. Úř. věst. L 281, 23. listopadu 1995, s. 31 a násl.

Brusel I bis

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis). Úř. věst. L 351, 20. prosince 2012, s. 1 a násl.

Řím I

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Úř. věst. L 177, 4. července 2008, s. 6 a násl.

Listina

Listina základních práv a svobod, vyhlášená zákonem č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, republikovaná usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky,

ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., kterým se mění Listina základních práv a svobod

občanský zákoník

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

SIInfSp

Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti, ve znění pozdějších předpisů

OchOsÚ

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

UFADAA

Návrh vzorového zákona upravujícího digitální pozůstalost, jež v originále nesl název „*Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act*”

RUFADAA

Návrh vzorového zákona upravujícího digitální pozůstalost, jež v originále nesl název „*Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act*”

Instituce

ESLP

Evropský soud pro lidská práva

EU

Evropská unie

Komise

Evropská komise

Soudní dvůr

Soudní dvůr Evropské Unie (*dříve Soudní dvůr Evropských společenství*)

Nejvyšší soud

Nejvyšší soud České republiky

Nejvyšší správní soud

Nejvyšší správní soud České republiky

ÚOOÚ	Úřad pro ochranu osobních údajů
<i>Jiné</i>	
Smlouva	Prohlášení o právech a povinnostech na sociální síti Facebook
SCC	Standartní smluvní doložky
Sb.	Sbírka zákonů
USA nebo Spojené státy	Spojené státy americké

Úvod

V listopadu roku 2011 v rozhovoru s Charliem Roseom, známým americkým televizním žurnalistou, Mark Zuckerberg prohlásil: „*Otázkou není ‘Co chceme vědět o lidech?’. Otázkou je ‘Co chtějí lidé říct sami o sobě?’.*“¹ V té době již bylo patrné, že lidé toho o sobě chtějí na sociálních sítích říct čím dál více, protože mezi rokem 2005, kdy byl Facebook dočasně spuštěn pouze pro účely navazování sociálních kontaktů mezi studenty², a rokem 2011, kdy se Facebook musel vypořádat s první vážnější krizí spojenou se zásahy do soukromí uživatelů³, se zásadně zvýšil celkový počet sdílených informací prostřednictvím facebookových profilů uživatelů této sociální sítě.⁴ Současně s tímto jevem docházelo k tomu, že uživatelé měnili nastavení svých facebookových profilů takovým způsobem, aby větší měrou zajistili bezpečnost sdílených dat.⁵

Mohlo by se zdát, že popsané chování uživatelů Facebooku není zcela logické, protože obavu o vlastní soukromí by zjevně mohli nejlépe zažehnat tím, že omezí objem sdílených informací týkajících se jejich osoby, nikoliv naopak. Grimmelmann nastíněný nesoulad vysvětluje následujícím tvrzením: „*Iracionální rozhodování uživatelů Facebooku je způsobeno tím, že tato sociální síť je navržena tak, aby v nich podněcovala touhu podělit se o osobní informace s jejich okolím, čímž mohou uspokojit své sociální potřeby.*“⁶ Uživatelé se tedy patrně ke sdílení informací uchylují ze společenských důvodů, s nimiž společnosti provozující sociální sítě kalkulují. Je nutné si uvědomit, že ačkoliv není využívání sociálních sítí ve většině případů zpoplatněno, jejich provozovatelé jsou do vysoké míry při svém podnikání závislí na přísunu uživatelských dat, která mohou následně s finančním ziskem ve

¹ ROSE, Charlie. *Interview with Facebook Leadership Mark Zuckerberg, CEO, Sheryl Sandberg, COO* [online]. youtube.com, 20. listopadu 2011 [cit. 15. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.youtube.com/watch?v=eqxNtEc4rzc>>.

² PHILLIPS, Sarah. *A brief history of Facebook* [online]. theguardian.com, 25. července 2007 [cit. 15. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/technology/2007/jul/25/media.newmedia>>.

³ PIERSON, David. In 2011, Facebook's big crisis was about photo tagging. Today, that almost seems cute [online]. latimes.com, 8. května 2017 [cit. 15. ledna 2018]. Dostupné na <<http://www.latimes.com/business/la-fi-tn-facebook-higher-stakes-20170504-story.html>>.

⁴ STUTZMAN, Fred, GROSS, Ralph, ACQUISTI, Alessandro. Silent Listeners: The Evolution of Privacy and Disclosure on Facebook. *Journal of Privacy and Confidentiality*, 2012, roč. 4, č. 2, s. 8 – 9.

⁵ WALDMAN, Ari Ezra. Manipulating Trust on Facebook. *Loyola Consumer Law Review*, 2016, roč. 29, č. 1, s. 175.

⁶ GRIMMELMANN, James. Saving Facebook. *Iowa Law Review*, 2009, roč. 94, s. 1151.

formě osobních údajů využívat při spolupráci se svými obchodními partnery (např. k reklamním účelům).⁷

Jak plyne z předchozích odstavců, osobní informace se do jisté míry v současném digitálním věku stávají pro moderní společnost platidlem, s čímž je spojena celá řada právních výzev. Ve své práci se zaměřím na ty z nich, které jsou v prostředí sociálních sítí pro budoucí vývoj právní úpravy problematiky soukromí nejdůležitější, a následně je důkladně analyzuji. Zpracovávané téma jsem se rozhodl rozčlenit do tří zdánlivě nezávislých kapitol, jejichž obsah je níže nastíněn. Toto rozdělení je zapříčiněno rozlišením zkoumaných právních disciplín, které je spojeno s různorodostí subjektů ohrožujících v popisovaných situacích uživatelská data na sociální síti Facebook.

S přihlédnutím k současné legislativě EU týkající se ochrany osobních údajů, která se výrazně promítá do českého právního řádu, se nejprve pokusím naznačit nedostatky, které jsou charakteristické pro právní vztah mezi společnostmi Facebook a jejími klienty. Nejvíce se v tomto kontextu zaměřím na přenos osobních údajů občanů EU do USA, kde se zpravidla nachází datová úložiště technologických společností provozujících sociální sítě. V souvislosti s připravovanými změnami v evropském právu tyto nedostatky zároveň porovnám s novou legislativou EU, která má ambice reagovat na dosavadní technologický vývoj v oblasti zpracovávání osobních údajů.

Ve druhé kapitole se budu věnovat případům, kdy je v prostředí Facebooku do soukromí uživatelů zasahováno jejich vzájemnou interakcí. Ačkoliv se provozovatel obvykle snaží ochranu práv svých uživatelů zajistit pomocí speciálních funkcí své sociální sítě, jejich použití nemusí být vždy dostatečně efektivní. V podobných situacích může být navíc problematické postupovat při obraně svého soukromí dle právní úpravy sloužící k ochraně osobních údajů, a proto budu pro tento účel hledat vhodné instrumenty z dalších právních oblastí.

Poslední kapitolou budu reagovat na fenomén tzv. digitální pozůstalosti, který je vzhledem k neustále narůstajícímu celkovému objemu digitálního majetku čím dál aktuálnější. Případy spojené s digitálním obsahem zesnulého jsou z pohledu české úpravy dědického práva velmi problematické, a proto se zároveň zaměřím na v tomto

⁷ BEDNÁŘ, Vojtěch. *Marketing na sociálních sítích: prosadte se na Facebooku a Twitteru*. Brno: Computer Press, 2011, s. 142 – 145.

směru vyspělejší legislativu USA. Analýza cizí právní úpravy přinese důležité poznatky aplikovatelné v českém právním prostředí.

Ačkoliv je možné v českých knihovnách nalézt monografie věnující se právu v prostředí internetu, rozsáhlé odborné publikace komplexněji upravující problematiku ochrany soukromí na sociálních sítích v současnosti neexistují. Při psaní své diplomové práce budu tedy vycházet zejména z odborných článků, které o poznání rychleji reagují na technologický vývoj zkoumané oblasti. V tomto směru bude stěžejní práce s elektronickými informačními zdroji, jelikož zejména zahraniční právní databáze nabízí velké množství odborných textů zaměřujících se na problémy spojené s právní úpravou ochrany osobních údajů a digitální pozůstalosti. Monografie naopak využiji především v rámci druhé kapitoly v souvislosti s aplikací českého práva na zkoumanou oblast.

V práci při výzkumu použiji především metodu analyticko-deskriptivní. Deskripce bude obsažena v úvodu každé z kapitol, přičemž se jedná o nezbytnost související s definováním stěžejních pojmů a vymezením dosavadního vývoje ve zpracovávaných právních odvětvích. Popisný rámec následně bude pokračovat k vymezení základního okruhu právní úpravy regulující vztahy vznikající při užívání sociálních sítí a k poukázání na pro zkoumanou problematiku významnou judikaturu. Analytickou část práce budou představovat poznatky uzavírající každou z kapitol i práci samotnou. Ty vyplynou z rozčlenění právní úpravy a soudní rozhodovací praxe na jednotlivé části, přičemž tyto části budou následně aplikovány na skutečné situace vznikající při sdílení uživatelských dat na sociálních sítích. Výsledkem bude poté spojení rozebraných částí a identifikace hrozeb pro zajištění náležité ochrany soukromí v prostředí sociálních sítí na základě provedené analýzy. Vzhledem ke konfrontaci rozdílných právních řádů, ke které následkem geografického přesahu zkoumané problematiky dochází, v práci rovněž použiji metodu srovnávací.

Diplomová práce se kombinací zmíněných metod bude snažit o souvislou posloupnost poznání, kdy bude na počátku řetězce sběr relevantních dat (právní úprava, judikatura, výkladová stanoviska), která budou následně podrobena analýze společně s dopady v praktických situacích. Ze získaných poznatků bude provedeno zobecnění a závěr ověřující hypotézy a naplnění cíle předkládané práce.

Cílem práce bude poukázání na nebezpečné aspekty spojené se sdílením uživatelských dat na sociální síti Facebook z hlediska ochrany soukromí. Předkládaná práce nebude analýzou všech zákonných ustanovení upravujících

danou problematiku. Vzhledem k omezenému rozsahu diplomové práce se zaměřím pouze na ze svého pohledu nejrizikovější jevy provázející sdílení informací v prostředí sociálních sítí. Přínosem práce bude vytvoření hodnocení používání sociálních sítí v kontextu právní úpravy soukromí a označení části legislativy, která nedostatečně upravuje jejich užívání a způsobuje tak snížení ochrany osobních informací. Na podkladě specifického charakteru zpracování osobních údajů na sociální síti Facebook aplikuji příslušné právní úpravy EU a USA a tyto analyzuji. Získané poznatky budou následně vyhodnoceny tak, aby bylo možné opovědět na hlavní výzkumnou otázku:

- Zda právní úprava dopadající na provozovatele a uživatele sociální sítě Facebook představuje z hlediska možného zásahu do soukromí riziko pro uživatelská data sdílená v prostředí této sociální sítě?

Za účelem dosažení hlavního cíle si vytyčuji tyto dílčí cíle práce:

- Prokázat, že uživatelská data na sociální síti Facebook mohou být ve specifických situacích ohrožena ze strany různorodých subjektů.
- Určit nejrizikovější případy, při nichž vzniká hrozba zásahu do soukromí uživatelů sociální sítě Facebook.

Uvedené cíle korespondují s následujícími hypotézami:

- Právní úprava EU neobsahuje prostředky, které zajišťují efektivní ochranu předávání osobních údajů občanů EU do USA.
- Uživatelé Facebooku nemají při vzájemné interakci možnost využít účinné právní prostředky ochrany svých uživatelských dat.
- Osud tzv. digitální pozůstalosti nelze náležitě předurčit pomocí norem českého dědického práva.

1 Ohrožení osobních údajů ze strany provozovatele sociální sítě

Ačkoliv počet uživatelů sociální sítě Facebook s každým dalším rokem nezadržitelně stoupá a v polovině roku 2017 dosáhl již dvou miliard⁸, patrně málokterý z nově se registrujících je skutečně srozuměn s tím, co tento zdánlivě neškodný krok obnáší. Vzhledem k tomu, že již při samotném vytváření účtu je budoucí uživatel pomocí registračního formuláře veden k tomu, aby toho o sobě svým budoucím „přátelům“ sdělil pokud možno co nejvíce, je zjevné, že se používání Facebooku v souladu s podmínkami této sociální sítě neobejde bez osobních údajů každého, kdo se pro něj rozhodne. Právě podmínky užívání sociální sítě Facebook totiž stanoví, že uživatelé mají v rámci bezpečnosti registrace povinnosti, mezi které patří především: 1) povinnost poskytovat svá skutečná jména a informace, 2) povinnost nevytvářet bez povolení účet pro jinou osobu, 3) povinnost nevytvářet více než jeden osobní účet, 4) povinnost udržovat své kontaktní informace aktuální.⁹

Základem práva na ochranu osobních údajů (jako součásti práva na soukromí) je vedle evropských a mezinárodních právních předpisů především ústavní pořádek České republiky, zejména pak Listina základních práv a svobod (dále jen „Listina“), která garantuje právo každého na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromí. Ve svém článku 10 mimo jiné každému přiznává právo, aby bylo chráněn před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.¹⁰

Zmíněné ústavně zaručené právo je následně promítnuto do zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (dále jen „OchOsÚ“), kterým Česká republika refletovala povinnosti plynoucí ze směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (dále jen „směrnice 95/46/ES“). Donát a Tomíšek shrnují: „*Tato směrnice vytváří základní právní rámec pro harmonizaci*

⁸ CONSTINE, Josh. *Facebook now has 2 billion monthly users... and responsibility* [online]. techcrunch.com, 27. června 2017 [cit. 16. ledna 2018]. Dostupné na <<https://techcrunch.com/2017/06/27/facebook-2-billion-users>>.

⁹ JANSÁ, Lukáš. Podnikání na Facebooku z právního pohledu. *Právní rádce*, 2012, roč. 20, č. 10, s. 16 – 17.

¹⁰ KUČEROVÁ, Alena. In KUČEROVÁ, Alena a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 1 – 4 (§ 1).

*ochrany osobních údajů v členských státech EU.*¹¹ Potřeba jednotného přístupu k problematice nakládání s osobními údaji tedy není v evropském prostředí žádnou novinkou. Jak se ovšem pokusím nastínit v této kapitole, ani současný vývoj právní úpravy na mezinárodní úrovni nemusí vyřešit podstatné obtíže, které v souvislosti s ochranou osobních údajů vyvstávají.

V kontextu užívání sociální sítě Facebook je důležité definovat, co se vlastně rozumí pod pojmem osobní údaj, který je provozovateli služby ze strany uživatele poskytován. Dle § 4 písm. a) OchOsÚ jde o jakoukoliv informaci týkající se určené nebo určitelné osoby. Přičemž § 4 OchOsÚ stanoví, že „*subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu*“. Z toho vyplývá, že jde-li o informace na facebookovém profilu, mohou být osobními údaji i za předpokladu, kdy by každá z těchto informací sama o sobě nestačila k identifikaci subjektu údajů, avšak dohromady je na jejich základě tato identifikace možná. Tento fakt lze patrně dobře vyjádřit na fiktivním příkladu, kdy má osoba se jménem Jan Novák na svém profilu uvedeno kromě tohoto jména zároveň místo, kde aktuálně pobývá. Pokud se jedná o malou obec s několika desítkami obyvatel, je možné tuto osobu přesně identifikovat i za předpokladu, že se na jejím profilu nenacházejí žádné další informace či fotografie. Naopak v situaci, kdy jde o velké město, které má na svém profilu uvedeno více osob se jménem Jan Novák, nelze ani při kombinaci těchto informací přesně určit předmětného uživatele.

V souladu s § 6 OchOsÚ je vztah mezi provozovatelem služby a jejím uživatelem založen tzv. Prohlášením o právech a povinnostech (dále jen „Smlouva“), protože ke zpracování údajů potřebuje provozovatel sociální sítě souhlas uživatele. Tento souhlas je udělen uživatelem při zakládání facebookového profilu a musí být tzv. informovaným souhlasem. To znamená, že správce musí před udělením souhlasu subjekt informovat o účelu zpracování a vymezit, ke kterým osobním údajům je souhlas dáván a kdo a po jak dlouhou dobu bude tyto osobní údaje zpracovávat.¹² Ačkoliv se z titulu shora uvedené Smlouvy provozovatel sociální sítě

¹¹ DONÁT, Josef, TOMÍŠEK, Jan. *Právo v síti. Průvodce právem na internetu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 42.

¹² KINCL, Petr. *Sociální sítě a osobní údaje: Jak se bránit zneužití?* [online]. *pravni prostor.cz*, 12. prosince 2016 [cit. 18. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/socialni-site-a-osobni-udaje>>.

stává správcem osobních údajů, s čímž je spojena celá řada jeho důležitých povinností, jsou právě informace o jednotlivých uživateli jedním z hlavních důvodů, díky kterým jsou sociální sítě v současnosti celosvětovým fenoménem.

Nejen Facebook, ale třeba i Google+ totiž těží z lidské zvědavosti a lákají nové uživatele mimo jiné na to, že se zjistí mnoho faktů o svých přátelích. Tito správci osobních údajů se tedy prostřednictvím výchozího nastavení svých služeb snaží o to, aby o sobě lidé na sociálních sítích sdíleli maximum informací.¹³ Při vkládání jakéhokoliv typu příspěvku na svůj facebookový profil, má uživatel možnost zvolit, s jakým okruhem osob jej chce sdílet (např. „Přátelé“ nebo „Veřejně“).¹⁴ Zatímco uživatelé, kteří se zaregistrovali po 22. květnu 2014, ve výchozím nastavení sdílí své příspěvky pouze se svými přáteli, těm, kteří si svůj profil vytvořili před tímto datem byl pouze zobrazen průvodce nastavení, pomocí kterého mohli zkontrolovat, s kým svůj obsah sdílí.¹⁵ Jak tedy plyne z výše uvedeného, všichni uživatelé, kteří byli na sociální síti Facebook před předemným datem aktivní a neupravili si své výchozí nastavení, zveřejnili svůj obsah všem uživatelům internetu, protože ti si mohou tyto informace i v současnosti snadno dohledat zejména prostřednictvím internetového vyhledávače¹⁶, a to i v případě, že sami nebyli na této sociální síti nikdy zaregistrováni.

1.1 Volba rozhodného práva a volba sudiště

V kontextu s uzavřením zmíněné Smlouvy existuje celá řada otázek, protože provozovatelé sociálních sítí si smluvní podmínky stanoví v podstatě jednostranně a uživateli tedy nezbyvá nic jiného než všechny tyto podmínky akceptovat či nikoliv. Druhá z možností má ovšem za následek nemožnost dokončení registrace. Je nutné podotknout, že český občan dle článku 18 odst. 1 Smlouvy kontrahuje se společností Facebook Ireland Ltd., IČ: 462932, se sídlem v Dublinu 2, Hanover Reach, 5-7 Hanover Quay, Irsko, se kterou kontrahují občané všech států s výjimkou USA a Kanady. Sociální síť pro USA a Kanadu je totiž spravována odlišnou společností.¹⁷

¹³ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 8.

¹⁴ Facebook. *Centrum nápovědy. Výběr okruhu osob pro sdílení* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 19. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/help/459934584025324>>.

¹⁵ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s.17.

¹⁶ S touto skutečností úzce souvisí problematika tzv. práva být zapomenut (*right to be forgotten*), které se věnuji v následujících částech své práce.

¹⁷ Facebook. *Prohlášení o právech a povinnostech* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 19. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/legal/terms>>.

Článek 15 odst. 1 Smlouvy ve svém českém znění mimo jiné stanoví: „*Veškeré žaloby, soudní nařízení nebo spory vůči nám vzešlé z tohoto prohlášení nebo používání Facebooku budete vznášet výhradně u okresního [sic] soudu Spojených států pro okres Northern District of California nebo státního [sic] soudu kraje San Mateo. Souhlasíte s tím, že pro účely vedení veškerých takovýchto sporů se podřídíte jurisdikci daných soudů. Toto prohlášení a vaše případné žaloby na nás se řídí zákony státu Kalifornie, USA, bez ohledu na kolizi právních ustanovení.*“

Ačkoliv se tato ustanovení Smlouvy zdají býti poměrně jasná a princip volby práva je základním principem smluvních vztahů s mezinárodním prvkem, evropské právo může do podobných vztahů promluvit tzv. kolizními normami, které upravují, jaký právní řád se na daný případ vztahuje a podle kterého právního řádu budou případné spory z takového vztahu řešeny. Tyto normy mohou hrát roli i tehdy, když si smluvní strany zvolili konkrétní právní řád.¹⁸ Otázkou tedy je, zda si provozovatelé (prakticky všech) sociálních sítí mohou podobným způsobem určovat právní podmínky týkající se volby práva resp. volby soudu, protože je na první pohled patrné, že uživatel je v podobných závazkových vztazích výrazně znevýhodněn, a to nejen svou nepoměrně menší ekonomickou silou. Jelikož se z právního hlediska jedná o čerstvou problematiku a české soudy dosud nebyli s těmito otázkami konfrontovány, je při hledání odpovědí nutné vycházet z teorie a z judikatury soudů členských států EU.

Co se týče rozhodného práva, Jansa a kol. uvádí: „*Vedle českého zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém je základní normou Nařízení ES č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy, všeobecně označované jako „Řím I“, které je přímo účinné i pro české subjekty.*“¹⁹ Článek 6 odst. 1 tohoto nařízení výslovně uvádí, že se na spotřebitelské smlouvy užije právo země, v níž má spotřebitel obvyklé bydliště, pokud se činnost podnikatele, s nímž spotřebitel uzavřel smlouvu, mj. „*jakýmkoliv způsobem na tuto zemi nebo na několik zemí včetně této země zaměřuje*“. Stejně nařízení vzápětí v článku 6 odst. 2 připouští volbu práva i u spotřebitelských smluv, ale „*v důsledku této volby nesmí být spotřebitel zbaven ochrany, kterou mu poskytují ustanovení právního řádu, od nichž se nelze smluvně odchýlit a jež by se v případě neexistence volby práva na základě odst. 1 jinak použila*“.

¹⁸ JANSÁ, Lukáš a kol. *Internetové právo*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2016, s. 353.

¹⁹ Tamtéž.

Velmi podobná je situace týkající se volby soudu, kterou však upravuje odlišná kolizní norma. Tou je nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech, které je všeobecně označované jako „Brusel I bis“. Toto nařízení vychází ze zásady spočívající v respektování volby soudu ze strany smluvních stran, avšak zároveň stanoví následující: *„Pokud se týče pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, měla by být slabší strana chráněna pravidly pro určení příslušnosti, která jsou pro ni příznivější než obecná pravidla.“* Tato pravidla lze najít v článku 18 odst. 1 předmětného nařízení a říkají, že spotřebiteli náleží volba, zda podá žalobu proti podnikateli u soudů členského státu, v němž má tento podnikatel bydliště (sídlo), nebo *„bez ohledu na bydliště druhé strany, u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel“*. Výjimečně se dle článku 19 tohoto nařízení lze od uvedeného ustanovení odchýlit jen ve mimořádných případech, např. dohodou uzavřenou až po vzniku sporu.²⁰

Jak je z výše uvedeného zřejmé, k tomu, aby bylo uživateli Facebooku možné přiznat ochranu slabší strany, je nezbytné, aby byl mezi ním a provozovatelem sociální sítě dovozen vztah spotřebitele a podnikatele. To je dle mého názoru problematické zejména s ohledem na to, že Facebook je službou, která je v tradičním slova smyslu bezplatná. Nicméně, jak vyplývá z článku 9 Smlouvy, cílem Facebooku je nabízet takovou reklamu a další komerční nebo sponzorovaný obsah, který bude pro jeho uživatele a inzerenty představovat nějaký přínos. Za tímto účelem je uživatel nucen souhlasit dle článku 9 odst. 1 Smlouvy např. s následujícím: *„Povolujete nám použít vaše jméno, profilovou fotku, obsah a informace ve spojení s komerčním, sponzorovaným nebo souvisejícím obsahem (například značku, která se vám líbí), který poskytujeme nebo zprostředkováváme. To třeba znamená, že nás tímto opravňujete, abychom mohli za poplatek firmám nebo jiným subjektům zobrazovat vaše jméno nebo profilový obrázek s vaším obsahem nebo informacemi, aniž bychom vás museli jakkoli finančně odškodnit.“*

Tato skutečnost je v praxi navíc spojena s dalším z hlediska ochrany osobních údajů pochybným ustanovením podmínek ochrany soukromí sociální sítě Facebook, které zní takto: *„Při používání externích aplikací, webů nebo jiných služeb, které využívají naše služby nebo jsou s nimi integrované, mohou tyto externí aplikace,*

²⁰ JANSÁ a kol.: *Internetové právo...*, s. 354.

weby a služby získávat informace o tom, co zveřejňujete nebo sdílíte. Pokud třeba hrajete hru s vašimi Facebook přáteli nebo použijete tlačítko pro vložení komentáře nebo sdílení na nějakém webu, pak o vašich aktivitách ve hře může získat informace daný vývojář hry nebo zástupce webu v případě zveřejnění komentáře či odkazu, který na Facebooku sdílíte prostřednictvím daného webu. Když navíc stáhnete nebo použijete takové externí služby, mohou tyto služby získat přístup k vašemu veřejnému profilu, který zahrnuje vaše uživatelské jméno nebo ID uživatele, vaše věkové rozmezí, zemi a jazyk, seznam vašich přátel, ale i veškeré informace, které s nimi sdílíte. Informace shromažďované těmito aplikacemi, weby nebo integrovanými službami podléhají podmínkám a zásadám stanoveným příslušnými subjekty.²¹

Z toho vyplývá, že kromě samotného faktu, že jsou uživatelské údaje poskytovány třetím stranám, uživatel zároveň přistupuje ve vztahu k těmto údajům na podmínky určené ze strany těchto externích subjektů, které mohou rozhodnout, jak bude s předmětnými údaji dále nakládáno. Použití externí služby, které je pro přistoupení na tyto podmínky jedním z předpokladů, si navíc často běžný uživatel sociální sítě ani neuvědomí, a je proto velmi nepravděpodobné, že se s podmínkami těchto třetích stran vůbec někdy seznámí.

Jak je tedy patrné, ačkoliv uživatel provozovateli sociální sítě neposkytuje žádné finanční prostředky, provozovatel sociální sítě za účelem dosažení ekonomického zisku využívá osobní údaje uživatelů, kteří prostřednictvím těchto informací o sobě samých v podstatě za užívání sociální sítě Facebook „platí“. Domnívám se proto, že poskytovatele sociální sítě lze v této situaci považovat za podnikatele.²² V souvislosti s článkem 6 odst. 1 Řím I je vhodné doplnit, že za činnost Facebooku zaměřující se na zemi, kde má spotřebitel obvyklé bydliště, lze z pohledu českého uživatele považovat inzerci na území České republiky, protože umístění uživatele hraje v tomto systému stěžejní roli a Smlouva přímo takový postup předpokládá.²³

Na základě výše uvedených úvah jsem přesvědčen, že navzdory volbě rozhodného práva a volbě sudiště obsažených v článku 15 odst. 1 Smlouvy je běžný

²¹ Facebook. *Zásady používání dat* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 23. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/policy.php>>.

²² Podobně MAREK, Tomáš. Autonomie vůle a soukromí na Facebooku. *Právní rozhledy*, 2015, roč. 23, č. 6, s. 197 – 198.

²³ Tamtéž.

český uživatel sociální sítě Facebook (tedy nikoliv podnikatel) oprávněn, aby v případě sporu s provozovatelem sociální sítě bylo rozhodováno českými soudy na základě českého právního řádu. Ve prospěch tohoto tvrzení do jisté míry hovoří i fakt, že když se rakouský občan a aktivista Maximillian Schrems svou žalobou²⁴ ze dne 31. 7. 2014 dovolával přímo u vídeňského soudu údajného porušení povinností spojených se správou osobních údajů ze strany společnosti Facebook Ireland Ltd.²⁵, vídeňský soud rozhodl o nepřipustnosti žaloby nikoliv z důvodu Schremsovi argumentace založené na uvedených tezích, avšak proto, že nebyl tímto soudem na základě své profesionálně aktivistické minulosti namířené proti společnosti Facebook Ireland Ltd. považován za běžného uživatele, kterému by mohla být ochrana poskytovaná spotřebitelům přiznána.²⁶ Ačkoliv žalobce vycházel z tehdy účinného nařízení č. 44/2001 (Brusel I), ustanovení tohoto nařízení, která byla podkladem pro podání žaloby právě u vídeňského soudu, jsou v podstatě totožná jako ta, která jsou obsažena v aktuálně účinném nařízení Brusel I bis.

1.2 Přenos osobních údajů občanů EU do USA

Nejzávažnějším problémem, který je spojen s ochranou osobních údajů na sociální síti Facebook, je dle mého názoru masivní přenos citlivých osobních informací do zahraničí. Z předchozí části mé práce je zřejmé, že v rámci evropského kontinentu je minimální standart ochrany osobních údajů zabezpečen směrnicí 95/46/ES, a mezi jednotlivými státy EU mohou být proto osobní údaje předávány volně – za předpokladu dodržení povinností, které jsou s jejich zpracováním spojeny. V prostředí internetu je však charakteristický dynamický přenos dat, jež může zasahovat mnohem širší území, než je plocha jednoho kontinentu. Jinak tomu není ani v případě Facebooku, který má přenesení a následné zpracování osobních údajů ve Spojených státech amerických v současnosti smluvně ošetřeno v článku 16 odst. 1 Smlouvy.

Mimo území členských států EU je dle OchOsÚ možné volně předávat osobní údaje primárně v případě, kdy to explicitně předpokládá mezinárodní smlouva mezi jedním z členských států EU a státem mimo EU. Druhou možností pro „volné“

²⁴ Originální znění žaloby je dostupné na <<http://europe-v-facebook.org/sk/sk.pdf>>.

²⁵ Sporům mezi Maximilianem Schremsem a společností Facebook Ireland Ltd. se z hlediska předávání osobních údajů do států mimo EU věnuji v následujících částech své práce.

²⁶ usnesení Vyššího krajského soudu pro občanskoprávní věci ve Vídni ze dne 30. června 2015, sp. zn. 3 Cg 52/14k

předávání osobních údajů je rozhodnutí Evropské komise, které může konstatovat, že určitý stát mimo EU splňuje požadovaný stupeň ochrany, a z toho důvodu je možné do něj údaje volně předávat.²⁷ Dále OchOsÚ počítá s mechanismy mezi něž patří zejména tzv. standardní smluvní doložky (SCC), na základě kterých si mezi sebou mohou smluvní strany předávat údaje pod podmínkou, že spolu uzavřou smlouvu s obsahem předepsaným Evropskou komisí. Konečně pak lze uvést mechanismy, jako jsou tzv. závazná podniková pravidla (*binding corporate rules*) či transfer ošetřený souhlasem subjektu osobních údajů s předáváním údajů do zahraničí.²⁸

Vzhledem k tomu, že v rámci posledních několika let došlo v kontextu předávání osobních údajů do států mimo EU k výraznému vývoji, který byl zapříčiněn událostmi spojenými s narušováním soukromí právě na Facebooku, pokusím se prostřednictvím analýzy situace na této sociální síti nastínit hlavní úskalí této problematiky v obecné rovině. Kauza spojená s pochybným nakládáním s osobními údaji uživatelů ze strany tohoto provozovatele sociální sítě má kořeny v době, kdy si Schrems, který byl v té době teprve studentem práv, vyžádal od Facebooku jako „subjekt práv“ informace o zpracování svých osobních údajů (obdobu tohoto práva zakládá i § 12 zákona na ochranu osobních údajů). Poskytnuté informace tento rakouský aktivista vyhodnotil jako natolik závažné, že se rozhodl postupně podat celkem 23 stížností k irskému úřadu pro ochranu osobních údajů (*Data Protection Commissioner*).²⁹ Jelikož nebyly tyto stížnosti z pohledu Schremse uspokojivě vyřešeny, podal dne 3. 7. 2014 žalobu, které se věnuji v předchozí podkapitole své práce.

Z hlediska přenosu osobních údajů mimo EU je nejdůležitější v pořadí poslední z oněch 23 stížností, která byla podána dne 26. 6. 2013. Tato stížnost³⁰ se týká předávání osobních údajů do USA, jež bylo důsledkem spolupráce společnosti Facebook Ireland Ltd. se společností Facebook, Inc., která spravuje sociální síť na území USA a Kanady.³¹ Schrems svou stížnost odůvodnil tak, že poskytovatel sociální sítě nemůže zabezpečit odpovídající úroveň ochrany osobních údajů, kterou

²⁷ LOFAJ, Matej. *Předávání osobních údajů do zahraničí podle evropského a českého práva* [online]. epravo.cz, 8. června 2016 [cit. 28. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/predavani-osobnich-udaju-do-zahranici-podle-evropskeho-a-ceskeho-prava-101738.html>>.

²⁸ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 68.

²⁹ JANSÁ a kol.: *Internetové právo...*, s. 376 – 377.

³⁰ Originální znění stížnosti je dostupné na <<http://www.europe-v-facebook.org/prism/facebook.pdf>>.

³¹ MAREK: *Autonomie vůle a soukromí na Facebooku...*, s. 197.

podle rozhodnutí Evropské komise č. 520/2000/ES³² zajišťovaly všechny americké společnosti registrované v programu tzv. bezpečného přístavu (*Safe Harbor*). Svě přesvědčení stěžovatel založil na skutečnosti, že společnosti registrované v tomto programu byly masivně sledovány v programu PRISM. Cílem programu PRISM bylo dle informací zveřejněných bývalým zaměstnancem americké tajné služby NSA, Edwardem Snowdenem, masové sledování elektronických komunikací a uživatelských dat ze strany vlády USA, a to formou přímého přístupu k systémům amerických internetových gigantů jako je Apple, Microsoft, nebo právě Facebook.³³

Jelikož však irský úřad pro ochranu osobních údajů vyhodnotil situaci tak, že nemá pravomoc přezkoumávat, zda je zabezpečena dostatečná úroveň ochrany v případě, kdy je tato úroveň dle rozhodnutí Evropské komise bez dalšího dostatečná z důvodu registrace společnosti do programu Safe Harbor, stížnost zamítl. S tím se Schrems nesmířil, a proto rozhodnutí úřadu napadl žalobou u irského vrchního soudu, který věc předložil Soudnímu dvoru Evropské unie k posouzení, zda má komisař povinnost přezkoumat a určit, do jaké míry jsou v USA dodržovány evropské standarty týkající se ochrany osobních údajů.³⁴ V rozsudku ze dne 6. 10. 2015 Soudní dvůr Evropské unie konstatoval, že národní úřady osobních údajů nacházející se v členských státech EU mají pravomoc a zároveň také povinnost přezkoumat, zda určitý stát mimo EU poskytuje náležitou úroveň ochrany osobních údajů, pokud u nich podá dotčená osoba stížnost. Kromě toho Soudní dvůr Evropské unie zrušil výše uvedené rozhodnutí Evropské komise č. 520/2000/ES, které zakotvovalo systém Safe Harbor. Hlavním důvodem pro zrušení tohoto rozhodnutí byla skutečnost, že systém Safe Harbor v konečném důsledku dovoľoval orgánům veřejné moci USA masivní přístup k osobním údajům občanů EU v rozporu s jejich základními právy.³⁵

Vzhledem k obrovskému množství uživatelských dat, které mezi Evropskou unií a USA proudí, byla Evropská komise nucena na tento fakt rychle reagovat a program Safe Harbor nahradit, a proto již ke dni 12. 7. 2016 vytvořila společně

³² Srov. výše uvedené mechanismy předávání osobních údajů do států mimo EU.

³³ GREENWALD, Glen, MACASKILL, Ewen. *NSA Prism program taps in to user data of Apple, Google and others* [online]. theguardian.com, 7. června 2013 [cit. 28. ledna 2018]. Dostupné na <https://www.theguardian.com/world/2013/jun/06/us-tech-giants-nsa-data>.

³⁴ Popis průběhu kauzy doplněný o originální znění souvisejících dokumentů je dostupný na <http://europe-v-facebook.org/EN/Complaints/PRISM/prism.html>.

³⁵ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 6. října 2015, *Maximillian Schrems v Data Protection Commissioner*, C-362/14, bod 107.

s vládními orgány USA systém tzv. štítu soukromí (*Privacy Shield*) za účelem opětovného zajištění odpovídající úrovně ochrany osobních údajů i po jejich předání příjemci do USA.³⁶ Systém *Privacy Shield* je oproti svému předchůdci z hlediska povinností správců osobních údajů obsáhlejší a USA zároveň poskytly Evropské unii řadu závazků a ujištění, jako jsou např. přísnější povinnosti pro podniky a jejich důslednější kontrola, omezení využití údajů ze strany veřejných orgánů USA, účinnější ochrana práv subjektů údajů, úřad ombudsmana pro vyřizování stížností.³⁷ Mezi odbornou veřejností ovšem panuje názor, že i přes větší záruky ochrany osobních údajů, které nový systém přináší, jsou data evropských uživatelů nadále v ohrožení. Sám Schrems na svém Twitteru připodobnil systém *Privacy Shield* k praseti natřenému deseti vrstvami rtěnky.³⁸

I to je patrně jeden z hlavních důvodů, proč se velká část společností z USA nakládajících s osobními údaji evropských občanů (včetně Facebooku) rozhodla pokračovat v používání mechanismu, ke kterému byla nucena přejít v okamžiku zrušení systému *Safe Harbor*.³⁹ Tímto mechanismem jsou právě výše uvedené SCC. V případě sociální sítě Facebook se v podstatě jedná o speciální smlouvu mezi irskou pobočkou Facebooku a „mateřským Facebookem“ v USA. Tato smlouva uvádí, že si mezi sebou tyto subjekty mohou vyměňovat data z EU a společnost Facebook, Inc. se postará o jejich náležitou ochranu.⁴⁰

Schrems je však evidentně přesvědčen, že problém je mnohem širší a nesouvisí pouze s jedním z mechanismů, na základě kterého k přenosu citlivých informací mezi kontinenty dochází. Svou stížnost k irskému úřadu pro ochranu osobních údajů ze dne 26. 6. 2013 totiž aktualizoval a požadoval zákaz přenosu osobních údajů Facebookem na základě SCC. Ani při použití tohoto mechanismu

³⁶ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Předávání osobních údajů do zahraničí. Štít soukromí („Privacy Shield“) – předání osobních údajů do Spojených států amerických* [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů: ©2018 [cit. 2. února 2018]. Dostupné na <<https://www.uouu.cz/stit-soukromi-privacy-shield-predani-osobnich-udaju-do-spojonych-statu-americkyh/ds-3508/p1=3508>>.

³⁷ Rozhodnutí Komise 2016/1250 ze dne 12. července 2016 podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o odpovídající úrovni ochrany poskytované štítem EU–USA na ochranu soukromí. Úř. věst. L 207, 1. srpna 2016, s. 1 a násl.

³⁸ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 69.

³⁹ RASDALE, Mark a kol. *Facebook, Standard Contractual Clauses & Data Transfers: Next stop the CJEU* [online]. scl.org, 19. října 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://www.scl.org/articles/10028-facebook-standard-contractual-clauses-data-transfers-next-stop-the-cjeu>>.

⁴⁰ SLÍŽEK, David. *Smí Facebook přenášet osobní data z Evropy do USA? Rozhodne Soudní dvůr EU* [online]. lupa.cz, 3. října 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://www.lupa.cz/aktuality/smi-facebook-prenaset-osobni-data-z-evropy-do-usa-rozhodne-soudni-dvur-eu/>>.

podle něj Facebook nedokáže uživatelská data ochránit, neboť má podle zákonů USA stále povinnost předávat je za určitých podmínek tamním úřadům. Irský úřad pro ochranu osobních údajů však dle mého názoru rozhodl správně, když odmítl podobný zákaz vydat, protože by to znamenalo znevýhodnění společnosti Facebook vůči ostatním společnostem předávajícím osobní údaje z EU do USA. Místo toho tento úřad dospěl k závěru, že existuje velké množství právních otázek spojených se zákonností SCC, a proto se obrátil na irský vrchní soud s tím, aby zneplatnil SCC jako celek.⁴¹

Irský vrchní soud v závěru svého rozhodnutí ze dne 3. 10. 2017 uvedl toto: „Zavedení funkce ombudsmana pro vyřizování stížností v rámci mechanismu Privacy Shield ani ustanovení článku 4 rozhodnutí Evropské komise týkajícího se SCC⁴² nevyvracejí opodstatněné obavy vyjádřené ze strany irského úřadu pro ochranu osobních údajů ve vztahu k přiměřenosti ochrany, která je poskytována subjektům údajů z EU, jejichž osobní údaje byly neoprávněně zasaženy zpravodajskými službami v USA poté, co byly tyto údaje předány ke zpracování do USA.“⁴³ Současně s tímto konstatováním přenesl irský vrchní soud finální rozhodnutí ohledně zákonnosti SCC formou předběžné otázky na Soudní dvůr Evropské unie.⁴⁴ Ačkoliv rozhodování Soudního dvora Evropské unie může podobných kauzách trvat až jeden a půl roku, což znamená, že Facebook může nadále využívat mechanismu SCC, půjde v relativně krátké době o další rozsudek, který může společností zpracovávajícím evropské osobní údaje v USA výrazně znepríjemnit přenos těchto dat do zámoří.⁴⁵

Významný bude z hlediska problematiky globálního přenosu osobních údajů pocházejících z EU den 25. 5. 2018, kdy vstoupí v účinnost Obecné nařízení

⁴¹ LOMAS, Natasha. *Challenge to data transfer tool used by Facebook will go to Europe's top court* [online]. techcrunch.com, 3. října 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://techcrunch.com/2017/10/03/challenge-to-data-transfer-tool-used-by-facebook-will-go-to-europes-top-court/>>.

⁴² Srov. Rozhodnutí Komise 2010/87/EU ze dne 5. února 2010 podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů zpracovatelům usazeným ve třetích zemích. Úř. věst. L 39, 12. února 2010, s. 5 a násl.

⁴³ rozsudek Vrchního soudu v Dublinu ze dne 3. října 2017, sp. zn. 2013 No. 765JR

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ LOMAS, Natasha. *Challenge to data transfer tool used by Facebook will go to Europe's top court* [online]. techcrunch.com, 3. října 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://techcrunch.com/2017/10/03/challenge-to-data-transfer-tool-used-by-facebook-will-go-to-europes-top-court/>>.

o ochraně osobních údajů (GDPR)⁴⁶, které nahradí stěžejní směrnicí 95/46/ES a které má výrazně zvýšit ochranu osobních dat občanů EU. Z toho vyplývá, že práva a povinnosti promítnuté do českého OchOsÚ budou nahrazeny právě ustanoveními GDPR a tento zákon bude nadále upravovat pouze některé aspekty týkající se Úřadu pro ochranu osobních údajů a určité dílčí záležitosti nutné k dotvoření celého rámce ochrany osobních údajů, které nové nařízení neupravuje nebo které umožňuje upravit na vnitrostátní úrovni.⁴⁷

Co se týče práv, která díky GDPR subjektům údajů přibudou, jde zejména o to, že občané EU budou muset být o svých právech důkladněji informováni, načež budou mít vůči správcům údajů např. právo vznést námitku proti zpracování, kdy správce po takové námitce nebude moci údaje dále zpracovávat, nebude-li k tomu mít závažné prokazatelné důvody či o právo na přenositelnost osobních údajů od jednoho správce k druhému, jestliže jsou údaje zpracovávány automatizovaně. Občan EU by měl také mít přístup k údajům, které jsou o něm shromažďovány.⁴⁸ Naprostou novinkou je potom legislativně zakotvené právo na výmaz a jeho rozšíření na tzv. právo být zapomenut, které bylo dovozeno Evropským soudem pro lidská práva (dále jen „ESLP“) a díky kterému může subjekt údajů požadovat vymazání svých osobních údajů bez zbytečného odkladu, pokud neexistuje právní důvod pro jejich další zpracování.⁴⁹

Pro správce osobních údajů jako je Facebook bude nejzásadnější změnu představovat jednak zvýšená míra administrativy, která plyne z povinností odrážejících nové možnosti subjektů údajů, a potom zejména oznamovací povinnost v případě narušení bezpečnosti údajů. Nově bude nutné oznámit ohrožení zabezpečení osobních dat Úřadu pro ochranu osobních údajů nejpozději do 72 hodin od okamžiku, kdy se správce údajů o této skutečnosti dozvěděl. V některých případech bude nutné informovat zároveň osoby, kterých se tento únik týkal. Je třeba podotknout, že správcům údajů budou za porušení jejich povinností hrozit velmi

⁴⁶ Srov. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), Úř. věst. L 119, 4. května 2016, s. 1 a násl.

⁴⁷ Gdpr.cz. *Co je GDPR a jak bude aplikováno v Česku* [online]. Gdpr.cz: ©2018 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://www.gdpr.cz/gdpr/co-je-gdpr/>>.

⁴⁸ CHIRICA, Simona. The Main Novelty and Implications of the New General Data Protection Regulation. *Perspectives of Business Law Journal*, 2017, roč. 6, č. 1, s. 159 – 162.

⁴⁹ Evropský soud pro lidská práva: Rozsudek ze dne 13. května 2014, *Google Spain SL a Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, C-131/12, bod 100.

vysoké pokuty, jejichž maximální výše může být až 20.000.000 eur nebo 4 % z celkového ročního obratu předmětné společnosti.⁵⁰

Dle článku 4 odst. 1 GDPR navíc dojde k rozšíření definice osobních údajů. Nově do této skupiny informací budou spadat i technické parametry jako e-mail, IP adresa nebo tzv. cookie v zařízení uživatele. Novinkou bude také kategorie tzv. genetických a biometrických údajů, jejichž zpracování bude podléhat přísnějšímu režimu. Jak je tedy patrné, GDPR se snaží reagovat na obrovský technologický pokrok, který se od doby přijetí směrnice 95/46/ES v roce 1995 uskutečnil, a přizpůsobit práva a povinnosti občanů EU digitálnímu věku.

Otázkou ovšem je, do jaké míry nové nařízení změní komplikovanou situaci provozovatelů sociálních sítí, kteří nakládají s osobními údaji občanů EU na území USA. Ačkoliv si americká vláda i tamní společnosti plně uvědomují obrovský ekonomický dopad GDPR, a proto při jeho přijímání velmi silně lobbovali za zmírnění některých ustanovení na ochranu osobních údajů, ne všechny z jejich požadavků mohli být orgány EU vyslyšeny.⁵¹ Zatímco toto nařízení má oporu v článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, z čehož je zjevné, jaké vážnosti se v Evropské unii ochraně soukromí dostává, v USA je situace odlišná. Tato skutečnost plyne nejen z výše zmíněné kauzy týkající se programu PRISM, ale i z dalších případů, které dokazují, že orgány veřejné moci USA často tíhnou k omezení předmětného práva jednotlivce ve veřejném zájmu.

Tento rozdíl v chápání práva na soukromí lze dobře demonstrovat např. na již uvedeném právu být zapomenut, díky kterému má každý občan EU právo zasáhnout proti zveřejňování a odkazování na informace, které byli oprávněně zveřejněny, ale v okamžiku zásahu již nejsou aktuální či přesné.⁵² Naopak odborná veřejnost v USA se k možnosti vymazávání zveřejněných osobních informací staví mnohem skeptičtěji, což je zapříčiněno zejména tím, že tento postup příliš zasahuje do jiných základních práv, jako je především svoboda projevu a svoboda tisku, které jsou zaručeny prvním dodatkem Ústavy Spojených států amerických.⁵³ Zároveň s tímto postřehem je vhodné poznamenat, že z transparentních statistik vedených

⁵⁰ CHIRICA, Simona. The Main Novelty and Implications of the New General Data Protection Regulation..., s. 168 – 173.

⁵¹ SAFARI, Beata A. Intangible Privacy Rights: How Europe's GDPR Will Set a New Global Standard for Personal Data Protection. *Seton Hall Law Review*, 2017, roč. 47, s. 816.

⁵² NONNEMANN, František. Základní analýza rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci internetového vyhledávače Google. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 13 – 14, s. 479.

⁵³ BENNETT, Steven C. The Right to Be Forgotten: Reconciling EU and US Perspectives. *Berkeley Journal of International Law*, 2012, roč. 30, č. 1, s. 164 – 168.

společností Google v souvislosti s žádostmi o odstranění výsledků vyhledávání pro dotazy, které obsahují jméno žadatele využívajícího své právo být zapomenut, jasně vyplývá, že je to právě doména společnosti Facebook, která vévodí žebříčku s největším celkovým počtem URL adres, o jejichž odstranění bylo požádáno. Tento počet téměř trojnásobně převyšuje doménu, která je v předmětném žebříčku na druhém místě.⁵⁴

Dalším zajímavým příkladem, kdy v USA převážil veřejný zájem nad ochranou soukromí jednotlivce, je kauza spojená s teroristickým útokem v San Bernardinu, kdy Rizwan Farook zabil 14 lidí. Po útoku byl vyšetřovateli nalezen Farookův iPhone, který podle nich mohl obsahovat velmi důležité informace týkající se jeho teroristických aktivit. Telefon byl naneštěstí uzamčen, a vyšetřovací složky si tedy byly nuceny opatřit soudní příkaz, který nařizoval společnosti Apple, aby poskytla FBI součinnost při získávání požadovaných dat. Ačkoliv se firma soudnímu příkazu vzepřela za cílem ochránit osobní data svých zákazníků, která by mohla být v budoucnu vydáním dešifrovacího programu ohrožena, vyšetřovatelům se nakonec podařilo zabezpečení iPhone prolomit bez součinnosti společnosti Apple.⁵⁵

Popsaná specifika rozdílného přístupu k soukromí jedince resp. k jeho osobním údajům v prostředí internetových služeb činí právní řády Evropské unie a USA z hlediska problematiky ochrany přenosu a zpracování těchto osobních údajů v podstatě neslučitelné⁵⁶. Před společnostmi, jako je Facebook, stojí tedy téměř neřešitelný úkol, kdy jsou z jedné strany nuceny Evropskou unií k tomu, aby maximálně chránily uživatelská data občanů EU, ale zároveň musí vyhovět orgánům veřejné moci USA při jejich boji proti ohrožení bezpečnosti spočívajícím mj. ve sledování elektronických komunikací.

Mohlo by se zdát, že není nic jednoduššího, než přesunout úložiště společnosti obsahující předmětná uživatelská data na evropský kontinent, a tím zamezit vlivu zpravodajských služeb z USA. Je však nutné podotknout, že ani tento

⁵⁴ Google. *Transparency Report. Odstranění z vyhledávání na základě evropských předpisů na ochranu soukromí* [online]. Google: ©2018 [cit. 10. února 2018]. Dostupné na <<https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview>>.

⁵⁵ WOOLF, Nicky. *FBI should reveal who hacked the San Bernardino iPhone, lawsuit claims* [online]. theguardian.com, 20. září 2016 [cit. 11. února 2018]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/technology/2016/sep/19/fbi-iphone-lawsuit-hack-san-bernardino-associated-press>>.

⁵⁶ Podobně LOMAS, Natasha. *Challenge to data transfer tool used by Facebook will go to Europe's top court* [online]. techcrunch.com, 3. října 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://techcrunch.com/2017/10/03/challenge-to-data-transfer-tool-used-by-facebook-will-go-to-europes-top-court/>>.

technologicky složitý a především finančně nákladný krok nemusí přinést kýžené řešení. Když se totiž o podobný postup pokusila společnost Microsoft argumentující tím, že po tomto přesunu se její servery nacházejí mimo jurisdikci amerických úřadů, Ministerstvo spravedlnosti Spojených států amerických uvedlo, že Microsoft je americkou firmou, a proto musí i v tomto případě podléhat soudním příkazům k vydání uživatelských dat vyšetřovatelům.⁵⁷ Microsoft nakonec situaci ošetřil tak, že některá svá úložiště nebude nadále provozovat přímo svou německou pobočkou, ale místo toho prostřednictvím své dceřiné společnosti Deutsche Telekom. Předmětná data tedy zůstávají pod plnou kontrolou ryze německé společnosti, která nespadá pod jurisdikci amerických úřadů, ale zároveň se jedná o plnohodnotně fungující služby založené na technologiích společnosti Microsoft.⁵⁸

Ačkoliv může být uvedený postup ze strany Microsoftu inspirací pro společnost Facebook i další provozovatele sociálních sítí, stále se jedná pouze o jakési obcházení problému výše zmíněné nekompatibility právních řádů, který je zásadní zejména s ohledem na to, že naprostá většina internetových gigantů disponuje datovým úložištěm právě na území USA. Dle mého názoru se nicméně v chápání otázky nahlížení na ochranu osobních údajů ve světle jejího omezení za účelem ochrany veřejného zájmu orgány Evropské unie v budoucnu přiblíží americkému přístupu. V době, kdy je práce s osobními údaji a elektronickými komunikacemi na internetu moderním a často také jediným efektivním způsobem, jak předcházet organizované kriminalitě, je úzkostlivé lpění na nedotknutelnosti soukromí neudržitelné, a proto se domnívám, že Evropská unie bude muset svůj pohled na předmětnou problematiku do jisté míry přehodnotit a nechat svůj právní řád na tuto skutečnost reagovat stanovením podrobných pravidel rozšiřujících oprávnění zpravodajských služeb na území členských států EU. Tento vývoj může urychlit i atmosféra strachu, která na evropském kontinentu panuje v souvislosti s teroristickými útoky v Paříži i v dalších západních metropolích.⁵⁹

⁵⁷ ČÍŽEK, Jakub. *Microsoft otevře nové datové centrum. NSA se do něj nedostane* [online]. zive.cz, 11. listopadu 2015 [cit. 11. února 2018]. Dostupné na <<https://www.zive.cz/bleskovky/microsoft-otevře-nove-datove-centrum-nsa-se-do-nej-nedostane/sc-4-a-180363/default.aspx>>.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Podobně JANSA a kol.: *Internetové právo...*, s. 380.

2 Vzájemné narušení soukromí mezi uživateli sociální sítě

Informace, které o sobě uživatelé sociální sítě sdílí na svých facebookových profilech, nejsou ovšem ohroženy pouze zpracováním ze strany provozovatele sociální sítě, ale i jednáním uživatelů, kteří, ať již nevědomky či úmyslně, mohou navzájem zasahovat do svého soukromí. Ačkoliv zpravidla nejsou zásahy do soukromí, k nimž dochází ze strany samotných uživatelů, považovány za tolik společensky škodlivé, jako je plošný únik velkého objemu dat zapříčiněný provozovatelem Facebooku, můžou být tyto zásahy běžnými uživateli chápány mnohem negativněji. Domnívám se totiž, že valná většina lidí využívajících služeb sociálních sítí není s výše zmíněnou kauzou týkající se programu PRISM vůbec srozuměna, z čehož vyplývá, že potenciální únik svých osobních údajů do rukou zpravodajských služeb v USA nepocituje jako tak závažnou újmu, kterou jim je s to způsobit např. přidání fotografie dotčeného jedince v nelichotivé situaci na facebookový profil nedávno navštíveného tanečního klubu bez jeho souhlasu.

2.1 Uživatelská data jako osobní údaje

Samotní uživatelé obvykle při nakládání s informacemi týkajícími se někoho jiného svým jednáním nenaplňují zákonnou definici zpracování osobních údajů, kterou se podle § 4 písm. e) zákona OchOsÚ rozumí *„jakákoliv operace nebo soustava operací, které správce nebo zpracovatel systematicky provádějí s osobními údaji, a to automatizovaně nebo jinými prostředky, zejména jejich shromažďování, ukládání na nosiče informací, zpřístupňování, úprava nebo pozměňování, vyhledávání, používání, předávání, šíření, zveřejňování, uchovávání, výměna, třídění nebo kombinování, blokování a likvidace“*. I když je toto vymezení na první pohled velice široké, dopadá pouze na nakládání s daty, které je systematické.⁶⁰ Důležitost tohoto kritéria zdůraznil i Nejvyšší správní soud, když ve svém rozsudku ze dne 22. 1. 2013 upřesnil, že aby bylo možné podřadit získání osobního údaje pod režim upravený zákonem pro ochranu osobních údajů, musí se jednat o systematickou činnost, přičemž nejčastější formou takové činnosti je nepochybně vytvoření určitého uspořádaného souboru osobních údajů, nebo použití technických prostředků, kterými

⁶⁰ POSPÍŠIL, Daniel. In KUČEROVÁ, Alena a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. s. 47 – 98 (§ 4).

lze takového uspořádání docílit.⁶¹ Právě systematickostí je znakem, který jednání uživatelů zpravidla nemá.

I v případě, že je určitou činností možné považovat za zpracování osobních údajů ve smyslu výše zmíněné definice, nemusí se na ni vztahovat OchOsÚ, jelikož dle § 3 OchOsÚ existují výjimky, při kterých se zpracování osobních údajů tímto zákonem neřídí. Z pohledu běžného uživatele sociální sítě je nejpodstatnější, že se zákon dle § 3 odst. 3 OchOsÚ nevztahuje na zpracování osobních údajů, které fyzická osoba provádí výlučně pro osobní potřebu. Český úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen „ÚOOÚ“ ve svém stanovisku z roku 2012 zdůrazňuje, že je v jeho pravomoci posoudit každý jednotlivý případ zveřejnění osobních údajů na internetu a následně rozhodnout, zda došlo k jednání, které OchOsÚ reguluje, či nikoliv. Mimo působnost tohoto zákona jsou tedy dle předmětného stanoviska obvykle jednotlivé informace publikované mj. v rámci sociálních sítí.⁶²

O tom, že uvedené stanovisko neplatí absolutně svědčí výjimečné situace, mezi něž lze zařadit mj. mediálně známý případ z českého právního prostředí týkající se zveřejnění podobizny zloděje na facebookovém profilu poškozeného podnikatele. Právě na tomto případě se pokusím demonstrovat, do jaké míry může být v určitých aspektech zveřejňování cizích osobních údajů ze strany uživatelů Facebooku problematické.

Poškozený podnikatel se rozhodl ke zveřejnění záznamu ze své průmyslové kamery poté, co bylo z jeho prodejny odcizeno jízdní kolo. Na uvedeném záznamu byla zachycena osoba, která s předmětným jízdním kolem prodejně prokazatelně opustila a která, jak se později ukázalo, byla opravdu pachatelem trestného činu. Ačkoliv zveřejnění kamerového záznamu na sociální síti vedlo k dopadení pachatele, byla ze strany ÚOOÚ uložena poškozenému podnikateli pokuta pro údajné porušení ustanovení zákona pro ochranu osobních údajů, která uvádí, že správce osobních údajů je povinen zpracovávat osobní údaje v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny, a dále proto, že podnikatel předem neoznámil ÚOOÚ svůj záměr spočívající ve zpracovávání osobních údajů prostřednictvím kamerového systému.⁶³

⁶¹ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. ledna 2013, sp. zn. 9 Aps 5/2012

⁶² Originální znění stanoviska je dostupné na <<https://www.uouu.cz/stanovisko-c-13-2012-zverejnovani-osobnich-udaju-na-internetu/d-1553>>.

⁶³ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Ochrana osobních údajů a zveřejňování informací na Facebooku. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 7, s. 25.

Podnikatel se s tímto rozhodnutím neztotožnil a prostřednictvím správní žaloby požadoval zrušení předmětného rozhodnutí ÚOOÚ, resp. rozhodnutí předsedy ÚOOÚ, kterým byl zamítnut rozklad proti předmětnému rozhodnutí ÚOOÚ. V následujícím soudním řízení ÚOOÚ své rozhodnutí odůvodňoval tím, že je zásadně možné v prodejně užívat kamerový systém, nicméně bez varování pořízené podobizny zaznamenaných osob nesmí podnikatel posléze dle svého úsudku zveřejňovat společně s jejich označením za zloděje apod. Vzniklé záznamy lze dle ÚOOÚ pouze předat Policii ČR, která je teprve oprávněna zachycené podobizny zveřejnit a konstatovat, že se na nich nachází pachatel trestného činu. Vzhledem k tomu, že byl případ spojen s negativní reakcí širší veřejnosti, která vnímala rozhodnutí jako nespravedlivé, ÚOOÚ zdůraznil, že předmětná regulace neslouží k ochraně zlodějů, ale jako princip chránící soukromí každého, kdo se dennodenně pohybuje ve veřejném prostoru a je při tom zaznamenáván desítkami kamer.⁶⁴

Uvedená rozhodnutí ÚOOÚ Městský soud v Praze z mého pohledu problematickým rozhodnutím zrušil a věc vrátil zpět k dalšímu řízení poté, co konstatoval, že dle § 5 odst. 2 písm. e) zákona pro ochranu osobních údajů je správce osobních údajů oprávněn zpracovávat osobní údaje subjektu i bez jeho souhlasu, za předpokladu, že je to nezbytné pro ochranu práv a právem chráněných zájmů správce osobních údajů, příjemce osobních údajů nebo jiné dotčené osoby a zároveň takový postup není v rozporu s právem subjektu údajů na ochranu jeho soukromého a osobního života. V daném případě byl dle přesvědčení zmíněného soudu kamerový systém používán správcem osobních údajů za cílem ochrany vlastního majetku a jeho použití bylo ospravedlněno nápisem na dveřích prodejny, který upozorňoval na to, že je prostor takovým způsobem střežen. Městský soud v Praze ÚOOÚ vytkl, že se ve svém rozhodnutí výjimce odražené v předmětném ustanovení dostatečně nevěnoval, a proto nebyl s to posoudit otázku proporcionality a vyvážení práva na ochranu osobních údajů s právem na ochranu vlastního majetku.⁶⁵

Proti rozhodnutí Městského soudu v Praze se však ÚOOÚ rozhodl bránit formou kasační stížnosti u Nejvyššího správního soudu, který kasační stížnost shledal důvodnou a konstatoval, že účelem provozování kamerových systémů při

⁶⁴ KOVÁŘOVÁ, Daniela. Ochrana osobních údajů a zveřejňování informací na Facebooku. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 7, s. 25 – 26.

⁶⁵ rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. května 2015, sp. zn. 11 A 77/2012

ochraně majetku není pořizování záznamů pro jejich pozdější zveřejnění (na Facebooku), ale pouze pro jejich případné předání k tomu určeným orgánům k provedení předepsaných úkonů, a vyšetřování trestné činnosti včetně páchaní přestupků má být tedy plně v kompetenci orgánů státu. Právo na ochranu majetku zdůrazněné Městským soudem v Praze je tedy dle Nejvyššího správního soudu dostatečně naplněno možností kamerový systém používat za zákonem stanovených podmínek a zároveň možností podobizny tímto systémem pořízené následně předat státním orgánům k tomu určeným.⁶⁶

Uvedená kauza je velmi specifická zejména z toho důvodu, že poškozený podnikatel se v roli správce osobních údajů ocitl nejen v důsledku svého jednání učiněného na Facebooku, ale zároveň pro své aktivity spojené se zaznamenáváním podobizen svých zákazníků na kamerový systém. Právě činnost spojenou s monitorováním prodejny lze považovat za natolik systematickou a automatizovanou, že ji lze podřadit pod definici, kterou stanoví § 4 písm. e) OchOsÚ. Samotné zaznamenávání zákazníků v prodejně patrně navíc nesplňuje kritéria dle § 3 odst. 3 OchOsÚ, a proto nespadá pod výjimku, díky které by toto jednání bylo mimo působnost předmětného zákona.

Je však důležité zdůraznit, že i bez specifík zmíněného případu je používání facebookového profilu k podnikatelským aktivitám v kontextu nakládání s cizími osobními údaji velmi problematické a může překročit hranici zpracování cizích osobních údajů osobní potřebu.⁶⁷ Kritéria uvedená v předchozím odstavci může totiž podnikatel naplnit i samotnou aktivitou na sociální síti. Lze si např. představit situaci, kdy podnikatel pro reklamní účely systematicky na Facebooku zveřejňuje fotografie svých spokojených zákazníků při používání určitého produktu bez jejich souhlasu. Taková činnost by byla v působnosti OchOsÚ, a z toho důvodu by v souvislosti s ní byla dána pravomoc ÚOOÚ, u kterého by se dotčení zákazníci mohli svých práv dovolávat.

Využívání Facebooku je navíc spojeno s celou řadou specifík, mezi které lze zařadit i již nastíněnou skutečnost, že řada uživatelů sdílí či v minulosti sdílela veškeré své příspěvky se všemi uživateli sociální sítě, popř. se všemi uživateli internetu. Právě takové jednání uživatele by dle závěrů rozhodnutí Evropského soudního dvora ve věci Lindqvist ze dne 6. 11. 2003 mohlo být považováno za

⁶⁶ rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. června 2016, sp. zn. 3 As 118/2015

⁶⁷ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 47

činnost spadající mimo rozsah výjimky pro zpracování osobních údajů k osobní potřebě.⁶⁸ Dle tohoto rozhodnutí je úkon spočívající v tom, že se na internetové stránce odkáže na různé osoby, které jsou identifikovány svým jménem, nebo jinými prostředky, zcela nebo alespoň částečně automatizovaným zpracováním osobních údajů ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 95/46/ES. Na podobné zpracování osobních údajů se navíc dle tohoto rozhodnutí nevztahuje žádná z výjimek obsažených v čl. 3 odst. 1 této směrnice. Z hlediska způsobů zpracování je tedy nutné vykládat předmětnou výjimku z působnosti OchOsÚ spíše úzce.⁶⁹

2.2 Ochrana uživatelských dat prostřednictvím instrumentů občanského práva

Z toho co bylo úvodem této kapitoly nastíněno vyplývá, že ne vždy je možné při zásahu do soukromí způsobeným činností určitého uživatele Facebooku využít právních instrumentů spojených s ochranou osobních údajů. ÚOOÚ nicméně ve zmíněném stanovisku správně upozorňuje, že i v případě, kdy není dána působnost OchOsÚ a s tím spojená pravomoc ÚOOÚ, může zde být stále dána možnost dotčené osoby bránit se prostřednictvím občanského práva podle obecné úpravy ochrany osobnosti. Ochrana osobnosti a soukromí má v České republice zásadní význam v ústavněprávní rovině, jež vyplývá zejména z článku 7 a článku 10 Listiny.⁷⁰ Historicky tato problematika spadá především do soukromoprávní kategorie práv, tedy do oblasti, kde jsou práva osob chráněna soudy v občanském soudním řízení v návaznosti na konkrétní žalobu. Zákonné provedení uvedeného článku 10 Listiny tak lze najít v § 81 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“).⁷¹

Nejfrekventovanějším způsobem zásahu do osobnostních práv na sociální síti Facebook je v éře „chytrých“ telefonů patrně situace, při níž některý z uživatelů zveřejní fotografie, na nichž jsou zachyceny třetí osoby, ale učiní tak bez souhlasu dotčených osob.⁷² Těmito osobami mohou být samozřejmě další uživatelé

⁶⁸ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 47

⁶⁹ Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 6. listopadu 2003, *Bodil Lindqvist v Åklagarkammaren i Jönköping*, C-101/01, Sb. rozh. s. I-12971, bod 100.

⁷⁰ MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*. 1. vydání. Praha: CZ.NIC, 2013, s. 136

⁷¹ TŮMA, Pavel. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 388 – 467 (§ 81).

⁷² JANSÁ a kol.: *Internetové právo...*, s. 357.

Facebooku nebo také osoby, které vůbec facebookový profilem nedisponují. Ve druhém ze zmíněných případů je, jak bude nastíněno níže, následná obrana dotčené osoby proti podobnému zásahu komplikovanější.

Jak uvádí § 84 občanského zákoníku, zachycení podoby člověka takovým způsobem, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením. Dle následujícího ustanovení § 85 odst. 1 občanského zákoníku je navíc souhlas nutný také v případě, že má dojít k rozšiřování zachycené podobizny člověka. Z těchto obecných pravidel však existují výjimky. V první řadě se dle § 85 odst. 2 občanského zákoníku jedná o případ zobrazení podoby dotčené osoby za okolností, z nichž je zřejmé, že toto zobrazení bude šířeno. V takové situaci platí, že tato osoba svoluje i k rozmnožování a rozšiřování zobrazení obvyklým způsobem, jak je mohl vzhledem k okolnostem rozumně předpokládat.

Je nutné podotknout, že např. při fotografování svatebčanů, bude takovým obvyklým způsobem rozšiřování dozajista sdílení fotografií mezi zúčastněnými nebo jejich zveřejnění na Facebooku v omezeném rozsahu, nicméně zpřístupnění předmětných fotografií na sociální síti komukoliv a bez omezení by mohlo být bez výslovného souhlasu problematické. V podobné situaci by mohlo být pózování svatebčanů vykládáno jako tzv. konkludentní souhlas za předpokladu, že organizátor akce předem informoval zúčastněné, že snímky budou veřejně sdíleny na Facebooku.⁷³ Na zákonná ustanovení uvedená v předchozím odstavci reagují i „Zásady komunity na Facebooku“, které v souvislosti s otázkou rozšiřování fotografií, na nichž figurují třetí osoby, stroze uvádějí: „*Nesmíte zveřejňovat osobní údaje ostatních uživatelů bez jejich souhlasu.*“⁷⁴

V českém právním prostředí se v souvislosti s nastíněnou problematikou můžeme setkat zejména s masivním šířením fotografií návštěvníků tanečních klubů na facebookových profilech provozovatelů předmětných podniků. Ačkoliv se tito provozovatelé často snaží vyjít vstříc poptávce svých klientů, kteří na diskotékách ochotně pózují připravenému fotografovi, následné hromadné zveřejňování takto zachycených osob může být protizákonné. Tento fakt vyplývá z judikatury německých soudů věnující se tamní době českého ustanovení § 85 odst. 2 občanského zákoníku. Dle rozhodnutí Vyššího regionálního soudu v Hamburku ze

⁷³ JANSÁ a kol.: *Internetové právo...*, s. 357.

⁷⁴ Facebook. *Zásady komunity. Trvalé zabezpečení účtu a osobních informací* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/communitystandards/>>.

dne 22. 6. 2011 je předpokladem tzv. konkludentního souhlasu se zveřejněním předmětné podobizny to, že je dotčené osobě znám účel a rozsah zveřejnění, ke kterému má dojít. Způsob zveřejnění musí být tedy dotčené osobě buď jasně vysvětlen nebo musí být vzhledem k okolnostem naprosto zřejmý. Ani samotné pózování fotografovi tedy automaticky nepředstavuje souhlas dotčené osoby s následným zveřejněním pořízené fotografie všemi myslitelnými způsoby.⁷⁵

Ze zmíněného rozhodnutí vyplývá, že v případě potencionálního sporu mezi návštěvníkem tanečního klubu, který by byl při své návštěvě vyfotografován bez výslovného souhlasu se zveřejněním své podobizny na Facebooku, a provozovatelem tanečního klubu, který by takto pořízenou podobiznu následně zveřejnil, by bylo nutné ze strany provozovatele prokázat, že dotčený návštěvník byl seznámen s účelem a formou, jakou mají být pořízené fotografie rozšiřovány. Jak lze tedy zrekapitulovat, pózování pro fotografa ještě samo o sobě neznámá, že pořízená fotografie může být provozovatelem tanečního klubu sdílena na jeho facebookovém profilu.

Jako další výjimku z obecného principu, vyžadujícího k zachycení podobizny člověka a jejímu následnému šíření souhlas dotčené osoby, lze chápat určité typové kategorie zásahů do osobnostních práv, které občanský zákoník za dodržení zákonných podmínek připouští.⁷⁶ První z těchto kategorií tvoří dle § 88 odst. 1 občanského zákoníku zásahy do soukromí z důvodu výkonu nebo ochrany jiných práv nebo právem chráněných zájmů osob. Podobně jako další kategorii zásahů, která je dle § 88 odst. 2 občanského zákoníku charakterizována omezením osobnostních práv na základě úředního účelu či z veřejného zájmu, je nutné toto ustanovení chápat nejen jako prostředek k zajištění řádného fungování veřejné moci, ale zároveň jako nástroj, který reflektuje v praxi běžný střet absolutního osobnostního práva s výkonem a ochranou jiných subjektivních soukromých práv. Nicméně z důvodů uvedených v tomto odstavci lze do osobnostních práv zasáhnout zpravidla pouze v řízení před orgánem veřejné moci a podle předpisů práva veřejného.⁷⁷

To v konečném důsledku v zásadě znamená, že možnost zveřejnění cizí podobizny na facebookovém profilu běžného uživatele na základě těchto ustanovení je značně limitována, protože zmíněná pravidla implicitně předpokládají, že při

⁷⁵ rozsudek Vyššího regionálního soudu v Hamburku ze dne 22. června 2011, sp. zn. 7 U 39/11

⁷⁶ MATEJKA: *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí...*, s. 147.

⁷⁷ TŮMA, Pavel. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 533 – 537 (§ 88).

uplatňování předmětných práv dojde ke kooperaci s k tomu určenými orgány veřejné moci. Snad jediným ospravedlnitelným příkladem, kdy je při aplikaci zásady přiměřenosti možné na Facebooku zveřejnit fotografii dotčené osoby bez jejího souhlasu na základě ustanovení § 88 občanského zákoníku, může být publikování této fotografie za účelem dohledání ohrožené osoby. V podobné situaci by zveřejnění předmětné podobizny bylo dozajista legitimním nástrojem ochrany práv dotčené osoby, protože zájem na ochraně subjektivního práva by patrně při poměrování převážil zájem na ochraně soukromí.⁷⁸

Naopak velmi frekventovaným jevem je na Facebooku i dalších sociálních sítích použití podobizny dotčené osoby k záměrům, které předpokládají kategorie zásahů zákonně zakotvené v § 89 občanského zákoníku. Dle tohoto ustanovení lze pořízený obrazový záznam přiměřeným způsobem použít k účelům vědeckým nebo uměleckým nebo pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství. V době, kdy jsou pro většinu lidí sociální sítě hlavním zdrojem informací a do jisté míry suplují roli klasických zpravodajských serverů, je potom v kontextu se sdílením fotografií třetích osob nejdůležitější právě tzv. zpravodajská licence, která umožňuje publicistům, aby na svých facebookových profilech zveřejňovali bez souhlasu dotčených osob fotografie, kterými doplňují své články.

I v případě, kdy se osoba poskytující zpravodajství dovolává této zpravodajské licence, musí však dbát na to, aby pořízení a zveřejnění předmětné podobizny podléhalo kritériím uvedeným v ustanovení § 90 občanského zákoníku, které stanoví, že ke zveřejnění podobizny nesmí dojít nepřiměřeným způsobem a v rozporu s oprávněnými zájmy člověka.⁷⁹ Hledání přiměřenosti při využití zpravodajské licence se již nejen v souvislosti se sociálními sítěmi věnovalo velké množství soudních rozhodnutí, ze kterých lze zmínit např. rozhodnutí Nejvyššího soudu, který se zabýval tzv. kuřimskou kauzou. V rámci tohoto případu jedna z českých televizních stanic zveřejnila mj. fotografii nezletilého aktéra této kauzy. Ačkoliv své jednání televizní stanice hájila použitím zpravodajské licence, soud postup vyhodnotil jako nepřiměřený zejména proto, že fotografie nezletilého byla zveřejněna v nezměněné formě, která umožňovala jeho identifikaci.⁸⁰

⁷⁸ Podobně MAREK: *Autonomie vůle a soukromí na Facebooku...*s. 200.

⁷⁹ TŮMA, Pavel. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 538 – 541 (§ 89).

⁸⁰ rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2012, sp. zn. 30 Cdo 42/2011

Na druhou stranu jsou ve specifických situacích soudy při regulaci zveřejňovaných fotografií zasahující do soukromí dotčených osob shovívavější. Podobnou zvláštní skupinu případů tvoří zásahy do soukromí tzv. prominentů neboli veřejně známých osob, které se věnuje rozsáhlá judikatura ESLP i zajímavá rozhodnutí českých soudů.⁸¹ Jedním z nich je např. i rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2011, ve kterém soud uvedl, že ačkoliv neexistuje jakákoliv zákonná licence, jež by umožňovala zásahy do osobního soukromí (vnitřní intimní sféry) ve formě uvádění skutečností ze soukromého života, který není záležitostí veřejného zájmu, je v tomto kontextu připuštěna relativní výjimka u osob tzv. veřejného zájmu. Tato výjimka je však aplikovatelná jen potud, pokud je uvádění takových skutečností na veřejnosti v přímé souvislosti s činností této fyzické osoby ve veřejném životě – konkrétně mají-li význam pro hodnocení schopností a způsobilosti vykonávat veřejnou činnost.⁸²

K podobnému závěru došel i ESLP ve svém judikátu týkajícím se Caroline von Hannover, nejstarší dcery monackého knížete. Tato veřejně známá osoba byla vyfotografována při každodenních činnostech, jako je nakupování, návštěva restaurace apod. Poté, co byly předmětné snímky zveřejněny v německých novinách, se Caroline von Hannover rozhodla bránit soudní cestou a případ se dostal až k ESLP, který konstatoval, že zveřejnění podobných fotografií je nepřipustné, jelikož veřejnost nemá – ani přes obecnou známost stěžovatelky – žádný oprávněný zájem vědět, kde se stěžovatelka aktuálně nalézá a jak se v soukromém životě chová, a to ani tehdy, když se pohybuje v místech, která nelze vždy označit za odloučená.⁸³

Jak je tedy zřejmé, při posuzování přiměřenosti zásahu do osobnostních práv, ke kterému dojde na základě zpravodajské licence, je nutné vzít v úvahu postavení dotčeného člověka a také konkrétní způsob použití jeho podobizny. Jinak tomu není ani v prostředí sociálních sítí, kde je rovněž třeba citlivě poměřovat, zda je zásah do soukromí dotčené osoby vyvážen přínosem spočívajícím v naplnění jiného ústavního práva, jakým je např. právo na svobodu projevu či právo veřejnosti na přístup k informacím.⁸⁴

⁸¹ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 29 – 30.

⁸² rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. června 2011, sp. zn. 30 Cdo 3063/2009

⁸³ Evropský soud pro lidská práva: Rozsudek ze dne 24. června 2004, *Caroline von Hannover v Německo*, stížnost č. 59320/00, bod. 77.

⁸⁴ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 29 – 30.

V situaci, kdy určitá osoba dojde k závěru, že byla zveřejněním předmětné fotografie na Facebooku dotčena na svých osobnostních právech, má možnost uplatnit níže uvedeným způsobem své potencionální nároky, mezi které může patřit zejména: 1) právo domáhat se, aby se osoba neoprávněně zasahující do osobnostních práv podobného jednání nadále zdržela (tzv. zápůrčí nárok), 2) právo domáhat se odstranění následků neoprávněného zásahu (tzv. odstraňovací nárok), 3) právo domáhat se náhrady nemajetkové újmy ve formě tzv. přiměřeného zadostiučinění, a to jak v podobě omluvy, tak i vyjádřeného v penězích, 4) právo domáhat se náhrady škody v podobě skutečné škody nebo ušlého zisku, 5) právo domáhat se vydání bezdůvodného obohacení, které vzniklo osobě neoprávněně zasahující do osobnostních práv.⁸⁵ Dotčená osoba má v případě závažných zásahů do svých osobnostních práv kromě zmíněných občanskoprávních nároků samozřejmě možnost podat trestní oznámení, či iniciovat přestupkové řízení.⁸⁶

Co se týče způsobů, kterými lze vyjmenované občanskoprávní nároky uplatnit, je nutné zdůraznit, že prvním krokem by měla vždy být neformální výzva uživateli, který zveřejnil obsah zasahující do osobnostních práv dotčené osoby.⁸⁷ Právě takto je možné nejjednodušeji a nejefektivněji předejít tomu, aby byla fotografie na sociální síti dlouhodobě dostupná pro široké spektrum dalších uživatelů internetu. Tuto výzvu je možné zaslat jakoukoliv formou, přičemž nejvhodnější je v prostředí sociální sítě Facebook patrně odeslání zprávy prostřednictvím funkce „Messenger“, která umožňuje kontaktovat i uživatele, který se nenachází v seznamu přátel dotčené osoby. Stejně jako způsob uplatnění nároků uvedený v následujícím odstavci přichází tato procedura v úvahu pouze za předpokladu, že dotčená osoba rovněž disponuje facebookovým profilem. Pokud tomu tak není, je tato osoba v případě, že se o zásahu do svých osobnostních práv dozví, odkázána na jednu z tradičních forem výzvy subjektu, který je odpovědný za zveřejněný škodlivý obsah. Podobnou tradiční formou výzvy je např. e-mail se žádostí o odstranění určité fotografie odeslaný na kontaktní adresu podnikatele, na jehož facebookovém profilu byla tato fotografie zveřejněna.

Pokud notifikovaný uživatel na výzvu nereaguje, je vhodné kontaktovat provozovatele sociální sítě Facebook, k čemuž slouží odkaz „Nahlásit“, který se

⁸⁵ JANSÁ a kol.: *Internetové právo...*, s. 359.

⁸⁶ PAVČÍK, Jakub. *Sociálne siete a ochrana osobnosti. Duševné vlastníctvo*, 2016, roč. 20, č. 1, s. 45.

⁸⁷ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 35.

nachází pod každou ze zveřejněných fotografií.⁸⁸ Ačkoliv poskytovatel služby umožňující zveřejňování obsahu vloženého uživateli, jako je mj. provozovatel sociální sítě Facebook, dle zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (dále jen „SInfSp“) obecně neodpovídá za obsah, který na jeho stránkách uživatelé zveřejnili, dle ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) SInfSp je tento poskytovatel výjimečně odpovědný za obsah nahraný uživatelem v případě, že se prokazatelně dozvěděl „o protiprávní povaze obsahu ukládaných informací nebo o protiprávním jednání uživatele a neprodleně neučinil veškeré kroky, které lze po něm požadovat, k odstranění nebo znepřístupnění takovýchto informací“. To tedy znamená, že pokud provozovatele Facebooku dotčená osoba upozorní formou odkazu „Nahlásit“ na škodlivý obsah, musí jej tento provozovatel znepřístupnit, jinak za něj ponese odpovědnost.⁸⁹

O tom, že důslednost provozovatelů sociálních sítí při odstraňování informací zasahujících do osobnostních práv uživatelů není v praxi vždy ideální, však svědčí případ, který se v roce 2014 dostal do širšího povědomí v České republice. Ve facebookových skupinách, jež nesly obvykle název „roztahovačky“, se hromadně objevovaly fotografie spoře oděných dívek, které byly do těchto skupin nahrávány ze strany samotných uživatelů Facebooku. Ať už těmito uživateli byli jedinci, kteří získaly intimní fotografie přímo od těchto dívek (např. bývalí partneři), nebo osoby, které snímky dohledaly z veřejných zdrojů, v konečném důsledku docházelo ke sjednocení obrovského množství škodlivého obsahu, který bylo díky systematickému rozdělení podobných skupin (např. podle názvu měst, ze kterých dotčené dívky pocházely) velmi snadné přiřadit v jednotlivých případech ke konkrétní osobě.

Ačkoliv předmětné skupiny pozvolna ze sociální sítě mj. díky reakci Policie ČR vymizely, odezva ze strany provozovatele sociální sítě Facebook byla z počátku problematická. Nedostatkem při posuzování nahlášeného závadného obsahu bylo zejména to, že nahlášené facebookové skupiny resp. fotografie byly zkoumány odlišnými posuzovateli stížností, jejichž názor na úroveň závažnosti zásahu způsobeného výše uvedenými fotografiemi nebyl sjednocený, a proto docházelo v obdobných případech k rozdílnému vyhodnocení závadnosti posuzovaných

⁸⁸ Facebook. Centrum nápovědy. *Jak nahlásit porušení podmínek nebo zákona* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 18. února 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/help/181495968648557>>.

⁸⁹ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 36.

informací.⁹⁰ Proti takovému vyhodnocení se navíc dotčená osoba mohla jen s těžší bránit, protože společnost Facebook nedisponuje v České republice oficiálním zastoupením, které by umožňovalo vzniklý problém efektivněji vyřešit přímo s provozovatelem sociální sítě.⁹¹

V situaci, kdy uživatel, který zasáhl do osobnostních práv, ani provozovatel sociální sítě na zmíněné výzvy nereagují, je z pohledu dotčené osoby nezbytné se za účelem uplatnění potencionálně vzniklých občanskoprávních nároků obrátit na soud s žalobou na ochranu osobnosti.⁹² Této žalobě by samozřejmě měla předcházet ještě formální předžalobní výzva dle § 142a zákona č. 99/163 Sb., občanský soudní řád, díky které může být dotčené osobě v případě úspěchu ve věci ze strany soudu přiznán nárok na uhrazení nákladů řízení.⁹³

Pokud dotčená osoba žaluje přímo uživatele, lze se obecně domáhat všech výše vyjmenovaných nároků, nicméně v případě, kdy je žalovaným provozovatel sociální sítě, jsou možnosti žalobce omezenější. Zásadně se lze po provozovateli domáhat základního nároku spočívajícího v odstranění fotografie zasahující do osobnostních práv, popřípadě také toho, aby se provozovatel zdržel dalšího zveřejňování této fotografie. Co se však týče nároku na náhradu nemajetkové újmy, nároku na náhradu škody a nároku na vydání bezdůvodného obohacení, tyto je po provozovateli možné požadovat pouze za předpokladu, že svým jednáním zapříčinil vznik újmy nebo se z ní obohatil.⁹⁴

Pro úplnost je vhodné doplnit, že ačkoliv aktivní věcnou legitimací k žalobě na ochranu osobnosti disponuje za života dotčené osoby zásadně pouze tato osoba, za účelem posmrtné ochrany osobnostních zájmů zemřelého člověka zakládá § 82 odst. 2 občanského zákoníku zvláštní aktivní věcnou legitimaci „jemu blízkým osobám“.⁹⁵ Z toho vyplývá, že i když tato posmrtná ochrana není časově omezená, v průběhu času se mění osoby oprávněné k jejímu výkonu. Jelikož je výkon postmortální

⁹⁰ DOČEKAL, Daniel. *Roztáhovačky, kam se podíváš, aneb dívky se diví, kde vypluly jejich fotky* [online]. lupa.cz, 10. listopadu 2014 [cit. 19. února 2018]. Dostupné na <<https://www.lupa.cz/clanky/roztahovacky-kam-se-podivas-aneb-devcata-se-divi-kde-se-objevuji-jejich-fotky/>>.

⁹¹ Tamtéž.

⁹² TŮMA, Pavel. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 468 – 498 (§ 82).

⁹³ BÍLÝ, Martin. In SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 606 – 610 (§ 142a).

⁹⁴ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 36.

⁹⁵ TŮMA, Pavel. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 468 – 498 (§ 82).

ochrany možný pouze tehdy, pokud existuje některá z osob blízkých, lze v tomto smyslu hovořit fakticky o zániku práva na uplatnění postmortální ochrany v osobě jednoho subjektu a o vzniku práva téhož obsahu v osobě subjektu jiného. V opačném případě se oprávnění k jejímu vymáhání stává bezsubjektivním, a tedy nevymahatelným. Tento fakt ovšem nemění nic na tom, že obdobně jako absolutní osobnostní právo se ani postmortální ochrana osobnosti nepromičuje.⁹⁶

⁹⁶ TŮMA, Pavel. In LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 468 – 498 (§ 82).

3 Digitální pozůstalost

Jak již bylo nastíněno závěrem předchozí kapitoly, problematika soukromí člověka na sociální síti může mít relevanci i po okamžiku, kdy jeho život skončí. V tomto kontextu nabývá v současnosti na významu především pojem „digitální pozůstalost“, který s narůstajícím spektrem internetových služeb může zahrnovat čím dál větší množství dat zesnulé osoby. Pokud určitý člověk za dobu svého života nashromáždí, např. díky službě iTunes Store od firmy Apple, velké množství legálně zakoupených hudebních alb od nejrůznějších interpretů, přirozeně vystává otázka, zda může tento digitální obsah na základě dědictví či odkazu zanechat svým potomkům apod. obdobným způsobem, jakým by jim zanechal hudební alba zakoupená na CD, LP a jiných fyzických nosičích.

Stejně tak může mít uživatel sociální sítě zájem na tom, aby byl jeho profil po jeho smrti přístupný předem určeným osobám, které by s ním díky tomu mohli nadále nakládat a získávat z něj dříve vložené fotografie, konverzace a další uživatelská data. Vzhledem k tomu, že uživatelská základna sociálních sítí bude stárnout a počet neaktivních účtů zesnulých uživatelů jednoho dne převyšší sumu těch aktivních, je tedy zároveň na místě se ptát, zda může zesnulý připravit „digitální závěť“, prostřednictvím které určí, co se má stát po jeho smrti s jeho uživatelskými daty.⁹⁷ Odpověď na tyto otázky je do značné míry závislá na tom, do jaké míry je konkrétní právní řád státu schopen reagovat na technologický vývoj.

Co se týče České republiky, je v tomto směru právní úprava pouze kusá, a je proto nebytné obecně vycházet z ustanovení dědického práva.⁹⁸ To dle § 1475 odst. 1 zakládá dědici právo na pozůstalost nebo poměrný podíl z ní. Pozůstalost je potom zákonem definována jako celé jmění zůstavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci.⁹⁹ Jméno osoby v návaznosti na to dle § 495 občanského zákoníku tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů a majetkem se rozumí souhrn všeho, co osobě patří. Tato ustanovení tedy mohou vytvářet domnění, že veškerý digitální obsah zůstavitele může být součástí pozůstalosti.

⁹⁷ KUŽVART, Jan. *Sociální síť a smrt* [online]. newtonmedia.cz, 18. září 2014 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://www.newtonmedia.cz/cs/mediainfo-cz/komentare/socialni-site-a-smrt/detail>>.

⁹⁸ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 82.

⁹⁹ § 1475 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Nicméně u některého majetku v digitální podobě řeší otázku pozůstalosti podmínky předmětné internetové služby, které je třeba před používáním služby třeba odsouhlasit. Typicky jde třeba o elektronické knihy nakoupené v internetovém obchodě Amazon nebo právě o hudbu pořizenou prostřednictvím služby iTunes Store. Podobný obsah nemůže být dle těchto podmínek převeden na jinou osobu, a to ani v rámci dědictví, z čehož vyplývá, že práva k jeho používání zaniknou při úmrtí osoby, která si jej pořídila.¹⁰⁰ Je tedy zřejmé, že osud podstatné části digitálního majetku není možné závětí přímo ovlivnit. Stejně tak do pozůstalosti nespadnou ani data uložená uživatelem na sociálních sítích, jako je Facebook, pokud nejsou ošetřena smlouvou mezi tímto uživatelem a provozovatelem sociální sítě, protože ačkoliv data mohou být předmětem práv z ochrany osobnosti a ochrany osobních údajů, nejsou sama o sobě předmětem práv majetkových.¹⁰¹

K tomu, aby zůstavitel zajistil, že bude po jeho smrti realizováno jeho přání ohledně osudu jeho digitální pozůstalosti, musí tedy využít pozůstalé a uložit jim společně s podílem na pozůstalosti příkaz, prostřednictvím kterého přesně určí, jak mají pozůstalí s jeho digitální pozůstalostí naložit.¹⁰² Podobný příkaz se dle § 1569 odst. 1 občanského zákoníku posuzuje jako podmínka rozvazovací, což znamená, že zůstavení předmětného práva se zásadně zmaří, pokud nebude příkaz ze strany pozůstalého proveden. Pokud by však zůstavitel výslovně uvedl, že příkaz má být posuzován jako podmínka odkládací, pozůstalí naopak získají svůj podíl na pozůstalosti až poté, co nastane skutečnost určená tímto příkazem.¹⁰³

V této souvislosti je vhodné poznamenat, že následky udělení nemožné rozvazovací podmínky a nemožné odkládací podmínky jsou naprosto rozdílné. Zatímco při udělení práva s nemožnou rozvazovací podmínkou se k takové podmínce nepřihlíží a pozůstalý nabývá svůj podíl na pozůstalosti, ustanovení závěti, kterým se uděluje právo s nemožnou odkládací podmínkou, je neplatné, což znamená, že příslušný pozůstalý nezíská zůstavený majetek.¹⁰⁴ Právě nemožnost podmínky může být v prostředí internetu závažným problémem, jelikož v podmínkách užívání jednotlivých internetových služeb a sociálních sítí lze často nalézt

¹⁰⁰ MÜLLER, Claudio, KUBEŠ, Radek. *Internetová pozůstalost* [online]. chip.cz, 24. ledna 2014 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://www.chip.cz/casopis-chip/earchiv/vydani/rocnik-2013/chip-12-2013/internetova-pozustalost/>>.

¹⁰¹ DONÁT, TOMÍŠEK: *Právo v síti...*, s. 82.

¹⁰² Tamtéž.

¹⁰³ FIALA, Roman. In FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 238 – 244 (§ 1563).

¹⁰⁴ Tamtéž.

ustanovení, která mohou zdánlivě jednoduché příkazy zůstavitele činit právně nemožnými. Příkladem podobné situace může být případ, kdy zůstavitel přikáže pozůstalému v závěti, aby se po jeho smrti přihlásil na jeho facebookový profil, a následně tento profil deaktivoval. Takový příkaz by byl patrně považován za právně nemožný, protože podmínky sociální sítě obsažené v článku 3 Smlouvy zakazují přístup k účtu patřícímu někomu jinému.¹⁰⁵

Popsaný postup, kterým zůstavitel může ovlivnit budoucnost svého majetku v digitální podobě, je poněkud komplikovaný a nemusí být dostatečně efektivní ani za předpokladu, že zůstavitel ustanoví vykonavatele závěti, který má poté právo vymáhat splnění uděleného příkazu.¹⁰⁶ Nedostatku právní úpravy nakládání s digitální pozůstalostí v některých státech jsou si naštěstí vědomi mj. i provozovatelé dotčených internetových služeb a sociálních sítí, kteří se tento problém snaží alespoň po technické stránce kompenzovat. Největší společnosti, které mohou být konfrontovány s nastíněným problémem, proto své služby opatřují speciálními funkcemi, jež mohou vyřešit otázky spojené s osudem digitálního obsahu, který po sobě zesnulý zanechá.¹⁰⁷

Jeden z největších provozovatelů internetových služeb a sociálních sítí, společnost Google, umožňuje svým uživatelům použít funkci „Správce neaktivních účtů“, pomocí které lze v rámci uživatelského účtu nastavit kontakty, na které budou při dlouhodobé neaktivitě odeslána předem určená data zesnulého.¹⁰⁸ Jelikož si je navíc společnost Google vědoma, že mnoho lidí skoná, aniž by zanechali jasné pokyny, jak má být naloženo s jejich účty, umožňuje pozůstalým prostřednictvím „Žádosti o přístup k účtu zesulé osoby“ zrušit účet zesulé osoby a za určitých okolností také získat z předmětného účtu požadovaný digitální obsah.¹⁰⁹

Sociální síť Facebook rovněž disponuje podobnými funkcemi, kterými umožňuje svým uživatelům, aby si zvolili kontaktní osobu, jež bude po jejich smrti oprávněna spravovat „zvěčněný“ facebookový profil a případně bude mít na jejich

¹⁰⁵ Facebook. *Prohlášení o právech a povinnostech* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 19. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/legal/terms>>.

¹⁰⁶ § 1571 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

¹⁰⁷ MÜLLER, Claudio, KUBEŠ, Radek. *Internetová pozůstalost* [online]. chip.cz, 24. ledna 2014 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://www.chip.cz/casopis-chip/earchiv/vydani/rocnik-2013/chip-12-2013/internetova-pozustalost/>>.

¹⁰⁸ Google. *Nápověda účtu Google. Správce neaktivních účtů* [online]. Google: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://support.google.com/accounts/answer/3036546?hl=cs>>.

¹⁰⁹ Google. *Nápověda účtu Google. Odeslat žádost ohledně účtu zesnulého uživatele* [online]. Google: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://support.google.com/accounts/troubleshooter/6357590?hl=cs>>.

pokyn přístup k určeným uživatelským datům.¹¹⁰ Právě zveřejnění profilu je alternativou k jeho odstranění. Uživatel se tedy může rozhodnout, jakou z uvedených variant pro případ svojí smrti zvolí.¹¹¹ Pro úplnost je vhodné dodat, že i ve chvíli, kdy dojde ke smrti uživatele Facebooku, který neprovedl žádnou z výše uvedených voleb, mohou příbuzní a přátelé žádat zveřejnění předmětného profilu. Odstranění tohoto profilu mohou potom žádat pouze nejbližší rodinní příslušníci zesnulého.¹¹²

Ačkoliv zmíněné funkce uživatelům předmětných internetových služeb a sociálních sítí alespoň částečně usnadňují řešení problémů spojených s jejich digitální pozůstalostí, je zjevné, že jednotlivé společnosti k situaci přistupují odlišně a možnosti uživatelů mohou být proto v konečném důsledku značně nepřehledné. Dle mého názoru je tedy nutné český právní řád do budoucna přizpůsobit nastíněnému technologickému pokroku a tím sjednotit pravidla pro poskytovatele služeb i samotné uživatele.

3.1 Vývoj právní úpravy digitální pozůstalosti v USA

Inspirací českým zákonodárcům by při tomto snažení mohl být vývoj legislativy na území USA, kde již v roce 2013 mělo 9 amerických států speciální zákony upravující pravidla související s digitální pozůstalostí svých občanů.¹¹³ Tyto předpisy bylo nutné sjednotit na federální úrovni a i další americké státy si byly vědomy potřeby regulace předmětné problematiky, a proto společná legislativní komise všech států USA přijala návrh vzorového zákona upravujícího digitální pozůstalost, jež v originále nesl název „*Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act*” (dále jen „UFADAA“). Návrh zákona byl však v roce 2015 přijat pouze ve státě Delaware, což bylo způsobeno zejména tím, že narazil na výrazný odpor

¹¹⁰ Facebook. *Centrum nápovědy. Co je to pověřená kontaktní osoba a co může dělat?* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <https://www.facebook.com/help/1568013990080948?helpref=faq_content>.

¹¹¹ Facebook. *Centrum nápovědy. Co se stane s mým Facebook účtem, pokud zemřu?* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/help/103897939701143>>.

¹¹² Facebook. *Centrum nápovědy. Jak se dá na Facebooku nahlásit zemřelý člověk nebo účet, který je potřeba zveřejnit?* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <https://www.facebook.com/help/150486848354038?helpref=faq_content>.

¹¹³ KSE FOCUS. *States Examine Laws Governing Digital Accounts After Death* [online]. congress.org, 13. června 2013 [cit. 25. února 2018]. Dostupné na <<http://congress.org/2013/06/13/states-examine-laws-governing-digital-accounts-after-death/>>.

technologických společností a organizací chránících spotřebitele.¹¹⁴ Tento odpor byl zapříčiněn především obavou těchto subjektů, že návrh zákona nepřijatelně zasahuje do soukromí zesnulých, protože výrazně posiloval roli vykonavatelů závěti. Hlavním problémem byla patrně skutečnost, že UFADAA by automaticky umožňoval vykonavatelům závěti přístup k datům zesulé osoby za předpokladu, že by tato osoba proti tomu nevyslovila ve své závěti zákaz.¹¹⁵

Technologické společnosti navíc tvrdily, že určité části UFADAA jsou v rozporu s federálními zákony týkajícími se ochrany soukromí a s federálními i státními zákony týkajícími se počítačových podvodů, což by v případě přijetí návrhu zákona vedlo k tomu, že by společnosti byly nuceny k porušování jednoho z nekompatibilních zákonů. Problémem pro tyto subjekty byla navíc skutečnost, že UFADAA by zásadně pozměnil pravidla plynoucí ze smluv o poskytování služeb, se kterými uživatelé souhlasí při zakládání nových účtů. Většina technologických společností prostřednictvím těchto smluv totiž činí digitální aktiva nepřevoditelnými a omezují to, kdo má přístup k předmětným účtům. Z toho vyplývá, že UFADAA by poskytl pozůstalým přístup k uživatelským datům zesnulých i v případě, že by to bylo v rozporu se smlouvami o poskytování služeb.¹¹⁶

Vlivem popsaného nátlaku technologických společností a organizací chránících spotřebitele byl návrh zákona v roce 2015 zrevidován do podoby návrhu vzorového zákona s názvem „*Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act*“ (dále jen „RUFADAA“).¹¹⁷ Tento návrh zákona reagoval na výše zmíněné připomínky a především omezil kompetence vykonavatelů závěti. Mezi klíčové novinky oproti UFADAA patří potom zejména tyto změny: 1) vykonavatelé závěti již bez výslovného souhlasu nemají přístup k obsahu elektronických komunikací (soukromý e-mail, soukromé konverzace na sociálních sítích apod.), 2) vykonavatel závěti může získat přístup k v závěti nspecifikovaným typům digitálního majetku pouze na základě žádosti adresované soudu, 3) žádostem pozůstalých o přístup na uživatelské účty zesnulého lze bez výslovného souhlasu zesnulého ze strany vykonavatelů závěti vyhovět pouze za předpokladu souladu takového jednání se

¹¹⁴ WIENER, Morgan M. *Opposition to the Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act* [online]. lexology.com, 21. července 2015 [cit. 25. února 2018]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=22c003f0-0e65-437d-aed5-29bcb2582288>>.

¹¹⁵ COSTELLO, Matthew W. The PEAC of Digital Estate Legislation in the United States: Should States Like That. *Suffolk University Law Review*, 2016, roč. 49, s. 441 – 443.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 435 – 436.

¹¹⁷ SY, Elizabeth. The Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act: Has the Law Caught up with Technology. *Touro Law Review*, 2016, roč. 32, s. 649 – 650.

smlouvou o poskytování služeb, 4) jsou rozšířeny možnosti provozovatelů dotčených internetových služeb a sociálních sítí (např. mohou účtovat poplatky za přístup k uživatelským účtům zesnulého a nemusí poskytovat přístup ke smazaným uživatelským účtům nebo společným uživatelským účtům).¹¹⁸

Ačkoli je RUFADAA zákonem, který v praxi pravděpodobně přinese velké množství dalších výzev souvisejících s vyvažováním snahy o maximální uspokojení pozůstalých se zájmem na zachování rozumné míry soukromí zesnulého, většina právníků, technologických společností i obyčejných lidí, kteří budou v budoucnu nuceni řešit osud digitální pozůstalosti, bezpochyby ocení existenci jednotných pravidel na území USA, která zajistí přehledný a objektivní přístup všech zainteresovaných subjektů. O této skutečnosti ostatně svědčí mj. i fakt, že v současnosti byl RUFADAA přijat ve většině států USA (např. ve státě Kalifornie).¹¹⁹

¹¹⁸ SY: *The Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act: Has the Law Caught up with Technology...*, str. 670 – 676.

¹¹⁹ Aktualizovaný přehled států, které již návrh zákona s názvem „*Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act*“ přijaly, je dostupný na [<http://www.uniformlaws.org/Act.aspx?title=Fiduciary%20Access%20to%20Digital%20Assets%20Act,%20Revised%20\(2015\)>](http://www.uniformlaws.org/Act.aspx?title=Fiduciary%20Access%20to%20Digital%20Assets%20Act,%20Revised%20(2015)).

Závěr

Právní odvětví ochrany osobních údajů je nedílnou součástí práva na soukromí, jež je jedním ze základních lidských práv. S rozvojem moderních technologií se však zároveň rozšiřují způsoby, kterými lze do práva na soukromí zasáhnout. Podobným způsobem může být narušení ochrany uživatelských dat na sociálních sítích, které jsou fenoménem současnosti. V předložené diplomové práci jsem se zabýval stavem právní úpravy a zajištěním náležité úrovně ochrany uživatelských dat právě při používání sociálních sítí. Vzhledem k tomu, že Facebook je nejrozšířenější z nich a je přímo spojen s několika mezinárodními právními kauzami, vybral jsem si pro účel analýzy právní úpravy speciálně tuto sociální síť a její podmínky užívání. Analyzována byla jak česká právní úprava, tak i předpisy harmonizující předmětnou právní úpravu členských států EU. Jelikož je nakládání s uživatelskými daty na sociálních sítích spojeno s transatlantickým přenosem dat, byla v diplomové práci zároveň zkoumána právní úprava v USA.

Hlavní výzkumná otázka mé práce je, **zda právní úprava dopadající na provozovatele a uživatele sociální sítě Facebook představuje z hlediska možného zásahu do soukromí riziko pro uživatelská data sdílená v prostředí této sociální sítě**. Cílem diplomové práce bylo tedy poukázání na nebezpečné aspekty spojené se sdílením uživatelských dat na sociální síti Facebook z hlediska ochrany soukromí. Dílčími cíli práce bylo potom prokázání, že uživatelská data na této sociální síti mohou být ve specifických situacích ohrožena ze strany různorodých subjektů a dále určení nejrizikovějších případů, při nichž vzniká hrozba zásahu do soukromí uživatelů Facebooku. K ověření uvedené hlavní výzkumné otázky jsem stanovil následující hypotézy:

- Právní úprava EU neobsahuje prostředky, které zajišťují efektivní ochranu předávání osobních údajů občanů EU do USA.
- Uživatelé Facebooku nemají při vzájemné interakci možnost využít účinné právní prostředky ochrany svých uživatelských dat.
- Osud tzv. digitální pozůstalosti nelze náležitě předurčit pomocí norem českého dědického práva.

První hypotézu, že právní úprava EU neobsahuje prostředky, které zajišťují efektivní ochranu předávání osobních údajů občanů EU do USA, jsem potvrdil konstatováním, že legislativa EU nemůže zabezpečit adekvátní ochranu předávání

osobních údajů do USA. Společnosti, jako je Facebook, se při své činnosti dostávají do střetu rozdílných právních řádů, přičemž v současnosti nelze zůstat v souladu jak s evropským pojetím soukromí, které je charakteristické lpěním na maximální ochraně osobních údajů občanů EU, tak s přístupem USA, který umožňuje ve specifických situacích jednodušeji omezit soukromí jedinců na základě ochrany veřejného zájmu.

V návaznosti na nekompatibilitu zmíněných právních řádů vyvstává otázka, do jaké míry může situaci vyřešit nová právní úprava ochrany osobních údajů v podobě GDPR, které má za nedlouho vstoupit v účinnost. Při hledání odpovědi na tuto otázku je nutné zdůraznit, že za přijetím nové legislativy stojí zejména dva hlavní důvody: 1) potřeba aktualizace pravidel tak, aby reagovala na technologický a společenský vývoj, v jehož důsledku se stávající právní rámec zřízený směrnicí 95/46/ES stával zastaralým, přestával postupně odpovídat aktuálním požadavkům čtvrté průmyslové revoluce a dostatečně již nezastřešoval problematiku ochrany osobních údajů, 2) skutečnost, že forma nařízení, která byla pro novou úpravu zvolena, dává v něm obsaženým pravidlům celounijní platnost, jelikož přímá použitelnost GDPR ve všech členských státech EU bez nutnosti ho do jednotlivých národních právních řádů transponovat vede ke sjednocení právní úpravy a nastolení rovných podmínek pro všechny subjekty působící v rámci EU.¹²⁰

Z uvedených důvodů je patrné, že stěžejním cílem GDPR není přizpůsobení evropských pravidel rozdílným podmínkám, které v souvislosti s nakládáním s osobními údaji panují v USA či v jiných státech mimo EU. Tento fakt dokládá i to, že GDPR v cílech i zásadách zpracování a ochrany osobních údajů navazuje na stávající právní úpravu.¹²¹ Návaznost lze ostatně spatřovat i v konkrétních ustanoveních zakotvujících mechanismy k předávání osobních údajů do států mimo EU. Do třetích zemí (např. Švýcarsko, Kanada), pro které Evropská komise vydala tzv. rozhodnutí o přiměřenosti, které deklaruje, že daná země splňuje požadovanou úroveň ochrany osobních údajů, bude tedy údaje nadále možné předávat osobní údaje zásadně bez dalšího (pouze na základě smlouvy o zpracování osobních údajů). Pro předávání osobních údajů do USA bude i v období účinnosti GDPR platit

¹²⁰ POMAIZLOVÁ, Karin, FÜRSTOVÁ, Monika. *GDPR – revoluce, nebo rozvedení stávajícího?* [online]. bulletin-advokacie.cz, 3. listopadu 2017 [cit. 3. března 2018]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/gdpr-revoluce-nebo-rozvedeni-stavajiciho?browser=full>>.

¹²¹ Tamtéž.

zvláštní režim Privacy Shield, jehož analýze jsem se ve své práci věnoval v rámci zkoumání stávající právní úpravy.¹²²

Pokud neexistuje pro danou třetí zemi rozhodnutí Evropské komise o přiměřenosti, bez zvláštního povolení bude osobní údaje možné nadále předávat mimo EU na základě SCC přijatých rozhodnutím Evropské komise, nebo na základě závazných podnikových pravidel schválených příslušným orgánem dozoru, která lze využít pro předávání dat do třetích zemí v rámci koncernu.¹²³ Tato skutečnost však nemění nic na tom, že zákonnost SCC ve vztahu k předávání osobních údajů do USA by mohla být v blízké budoucnosti zpochybněna rozhodnutím Soudního dvoru Evropské unie. Po připočtení relativně nedávného zrušení rozhodnutí Evropské komise č. 520/2000/ES, které zakotvovalo systém Safe Harbor, je proto patrné, že ani s účinností GDPR nebude problém přenosu osobních údajů občanů EU do USA definitivně vyřešen.

Navzdory výše uvedenému lze mezi GDPR a stávajícím pojetím ochrany soukromí v USA najít určité paralely zapříčiněné jednak vlivem americké vlády i tamních společnosti na přijímání nového nařízení a jednak tím, že některá z ustanovení GDPR našla inspiraci v amerických zákonech a politikách chránících soukromí. Podobu lze spatřovat mj. ve změněném přístupu k ochraně dat, která bude po vzoru standartu americké Federální obchodní komise v evropském prostředí důsledněji chápána jako pokračující proces, při kterém by společnosti nakládající s osobními údaji měly v rámci svých technických a organizačních opatření činit kroky, jako je šifrování dat či jejich anonymizace.¹²⁴

Se změněným přístupem k ochraně dat souvisí také další z paralel v jednotlivých právních úpravách, kterou bude představovat oznamovací povinnost v případě narušení bezpečnosti údajů. V USA se zákony upravující oznamovací povinnost v případě porušení předpisů začaly rozšiřovat již poté, co byl ve státě Kalifornie v roce 2002 přijat první zákon upravující obecnou oznamovací povinnost. Zatímco stávající evropská právní úprava v podobě směrnice 95/46/ES stanovuje oznamovací povinnost pouze pro určitou skupinu situací, v budoucnu bude, jak již

¹²² SAFARI, Beata A: *Intangible Privacy Rights: How Europe's GDPR Will Set a New Global Standard for Personal Data Protection...*, s. 817 – 818.

¹²³ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Předávání osobních údajů do jiných zemí* [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů: ©2018 [cit. 2. února 2018]. Dostupné na <<https://www.uoou.cz/10-p-edavani-osobnich-udaj-do-jinych-zemi/d-27284>>.

¹²⁴ BRILL, Julie. Strengthening International Ties Can Support Increased Convergence of Privacy Regimes. *European Data Protection Law Review*, 2016, roč. 2, s. 156 – 157.

bylo výše zmíněno, obecně požadováno oznámení ohrožení zabezpečení osobních dat Úřadu pro ochranu osobních údajů nejpozději do 72 hodin od okamžiku, kdy se správce údajů o takové skutečnosti dozvěděl. Ačkoliv je v USA obvyklejší, že je předmětná povinnost vázána na nutnost reagovat předepsaným způsobem bez zbytečného odkladu, což je pro správce údajů bezpochyby výhodnější, je princip tamějšího systému v zásadě shodný se základní myšlenkou článku 33 GDPR.¹²⁵

Druhou hypotézu, že uživatelé Facebooku nemají při vzájemné interakci možnost využít účinné právní prostředky ochrany svých uživatelských dat jsem vyvrátil uvedením efektivních způsobů faktické i právní ochrany českých uživatelů Facebooku při jejich vzájemném působení. Jak je patrné z druhé kapitoly mé práce, i v situacích, při nichž nejsou splněny předpoklady pro ochranu uživatelských dat na základě OchOsÚ, se můžou dotčené osoby bránit zásahům do svého soukromí prostřednictvím instrumentů českého občanského práva. Ačkoliv tedy v České republice opakovaně dochází ke vzájemným zásahům do soukromí uživatelů Facebooku, český právní řád poskytuje účinné prostředky k uplatnění jejich potencionálně vzniklých nároků.

Třetí hypotézu, že osud tzv. digitální pozůstalosti nelze náležitě předurčit pomocí norem českého dědického práva jsem ve své práci potvrdil nastíněním nedostatků spojených s aplikací českého dědického práva ve specifických situacích vypořádání digitálního majetku zesnulé osoby. Po analýze vývoje předmětné právní úpravy v USA je patrné, že čeští zákonodárci by v případné budoucí legislativě upravující problematiku digitální pozůstalost měli promítnout požadavek na vyvažování zájmu na maximální uspokojení pozůstalých se zájmem na zachování rozumné míry soukromí zesnulého.

Vzhledem k absenci české právní úpravy digitální pozůstalosti je na místě, aby uživatelé internetových služeb a sociálních sítí, jako je Facebook, využívali rozmáhajících se funkcí, kterými provozovatelé za účelem vyjasnění pravidel pro manipulaci s daty zesnulého své internetové služby a sociální sítě opatřují. Kromě toho lze problémům s vypořádáním digitální pozůstalosti efektivně předejít také sérií předběžných opatření ze strany uživatelů, mezi která patří zejména: 1) příprava plných mocí, na základě kterých budou moci pozůstalí vypovědět v minulosti uzavřené smlouvy týkající se digitálního majetku, 2) sepsání závěti, která bude mj.

¹²⁵ BRILL: *Strengthening International Ties Can Support Increased Convergence of Privacy Regimes...*, s. 156 – 157.

obsahovat určení, kdo může nadále využívat předmětná uživatelská data, 3) sepsání a neustálá aktualizace seznamu přístupových jmen a hesel k internetovým službám a sociálním sítím a jeho uložení u notáře společně se závěti.¹²⁶

Tato diplomová práce měla za cíl zhodnocení právní úpravy regulující ochranu uživatelských dat při používání sociálních sítí a posouzení, zda komplexně zajišťuje řádnou ochranu soukromí. Na podkladě provedeného výzkumu jsem došel k závěru, že analyzovaná právní úprava řádnou a komplexní ochranu nezajišťuje, když lze nalézt případy, při nichž může dojít ke snížení ochrany dat oproti požadovanému standartu. Ačkoliv existují právní oblasti, které vhodně reagují na komplikované situace vznikající v souvislosti s nakládáním s uživatelskými daty na sociálních sítích, hlavním přínosem mé práce bylo určení problematických okruhů, které budou výzvou při budoucím vývoji předmětné právní úpravy.

Za největší z těchto výzev pokládám přenos osobních údajů občanů EU do USA, jelikož způsob, jakým budou zákonodárci jednotlivých států a orgány EU na tuto skutečnost reagovat, může mít v konečném důsledku zásadní vliv na sbližování či naopak na diferenciaci jednotlivých režimů ochrany soukromí, které výrazně ovlivňují možnost transatlantického přenosu osobních údajů. S přihlédnutím k tomu, že vyhovující právní regulace přenosu osobních údajů mezi EU a USA je jedním z předpokladů pro to, aby technologické společnosti byly schopny poskytovat svým zákazníkům revoluční a bezpečné služby, které mají potenciál výrazně usnadnit a zpříjemnit jejich život, věřím, že v budoucnu bude v rámci předmětných systémů ochrany soukromí docházet k výraznějšímu překryvu jednotlivých pravidel pro nakládání s osobními údaji. Takový vývoj by společně, jako je Facebook, zároveň výrazně ulehčil orientaci v rozporuplných podmínkách, které v současnosti orgány EU a vláda USA v souvislosti s ochranou předmětných osobních údajů vytváří. Příslibem do budoucna by v tomto kontextu mohly být známky dosavadní transatlantické spolupráce, které byly v mé diplomové práci analyzovány.

¹²⁶ MÜLLER, Claudio, KUBEŠ, Radek. *Internetová pozůstalost* [online]. chip.cz, 24. ledna 2014 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://www.chip.cz/casopis-chip/earchiv/vydani/rocnik-2013/chip-12-2013/internetova-pozustalost/>>.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

- BEDNÁŘ, Vojtěch. *Marketing na sociálních sítích: prosadte se na Facebooku a Twitteru*. Brno: Computer Press, 2011. 197 s.
- DONÁT, Josef, TOMÍŠEK, Jan. *Právo v síti. Průvodce právem na internetu*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 338 s.
- JANSA, Lukáš a kol. *Internetové právo*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2016. 432 s.
- MATEJKA, Ján. *Internet jako objekt práva: hledání rovnováhy autonomie a soukromí*. 1. vydání. Praha: CZ.NIC, 2013. 256 s.

Komentáře

- FIALA, Roman a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475-1720). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, 648 s.
- KUČEROVÁ, Alena. In KUČEROVÁ, Alena a kol. *Zákon o ochraně osobních údajů. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. 536 s.
- LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1-654). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. 2380 s.
- SVOBODA, Karel a kol. *Občanský soudní řád. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 1627 s.

Odborné články

- BENNETT, Steven C. The Right to Be Forgotten: Reconciling EU and US Perspectives. *Berkeley Journal of International Law*, 2012, roč. 30, č. 1, s. 161 – 195.

- BRILL, Julie. Strengthening International Ties Can Support Increased Convergence of Privacy Regimes. *European Data Protection Law Review*, 2016, roč. 2, s. 151 – 159.
- CHIRICA, Simona. The Main Novelties and Implications of the New General Data Protection Regulation. *Perspectives of Business Law Journal*, 2017, roč. 6, č. 1, s. 159 – 176.
- COSTELLO, Matthew W. The PEAC of Digital Estate Legislation in the United States: Should States Like That. *Suffolk University Law Review*, 2016, roč. 49, s. 429 – 449.
- GRIMMELMANN, James. Saving Facebook. *Iowa Law Review*, 2009, roč. 94, s. 1137 – 1206.
- JANSA, Lukáš. Podnikání na Facebooku z právního pohledu. *Právní rádce*, 2012, roč. 20, č. 10, s. 16 – 17.
- KOVÁŘOVÁ, Daniela. Ochrana osobních údajů a zveřejňování informací na Facebooku. *Rodinné listy*, 2016, roč. 5, č. 7, s. 25 – 30.
- MAREK, Tomáš. Autonomie vůle a soukromí na Facebooku. *Právní rozhledy*, 2015, roč. 23, č. 6, s. 196 – 202.
- NONNEMANN, František. Základní analýza rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci internetového vyhledávače Google. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 22, č. 13 – 14, s. 479 – 486.
- PAVČÍK, Jakub. Sociálne siete a ochrana osobnosti. *Duševné vlastníctvo*, 2016, roč. 20, č. 1, s. 39 – 45.
- SAFARI, Beata A. Intangible Privacy Rights: How Europe's GDPR Will Set a New Global Standard for Personal Data Protection. *Seton Hall Law Review*, 2017, roč. 47, s. 809 – 848.

- STUTZMAN, Fred, GROSS, Ralph, ACQUISTI, Alessandro. Silent Listeners: The Evolution of Privacy and Disclosure on Facebook. *Journal of Privacy and Confidentiality*, 2012, roč. 4, č. 2, s. 7 – 41.
- SY, Elizabeth. The Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act: Has the Law Caught up with Technology. *Touro Law Review*, 2016, roč. 32, s. 647 – 677.
- WALDMAN, Ari Ezra. Manipulating Trust on Facebook. *Loyola Consumer Law Review*, 2016, roč. 29, č. 1, s. 175 – 198.

Právní předpisy

Evropská unie

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Brusel I bis). Úř. věst. L 351, 20. prosince 2012, s. 1 a násl.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES. Úř. věst. L 119, 4. května 2016, s. 1 a násl.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Úř. věst. L 177, 4. července 2008, s. 6 a násl.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto osob. Úř. věst. L 281, 23. listopadu 1995, s. 31 a násl.
- Rozhodnutí Komise 2000/520/ES ze dne 26. července 2000, o odpovídající ochraně poskytované podle zásad „bezpečného přístavu“ a s tím souvisejících

„často kladených otázek“ vydaných Ministerstvem obchodu Spojených států. Úř. věst. L 215, 25. srpna 2000, s. 7 a násl.

- Rozhodnutí Komise 2010/87/EU ze dne 5. února 2010 podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů zpracovatelům usazeným ve třetích zemích. Úř. věst. L 39, 12. února 2010, s. 5 a násl.
- Rozhodnutí Komise 2016/1250 ze dne 12. července 2016, o odpovídající úrovni ochrany poskytované štítem EU–USA na ochranu soukromí. Úř. věst. L 207, 1. srpna 2016, s. 1 a násl.

Česká republika

- Listina základních práv a svobod, vyhlášená zákonem č. 23/1991 Sb., kterým se uvozuje LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako ústavní zákon Federálního shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky, republikovaná usnesením předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., kterým se mění Listina základních práv a svobod
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

USA

- Revidovaný zákon o přístupu k digitální pozůstalosti a k digitálním účtům (*Revised Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act*) z roku 2017, Calif. Prob. Code, §§ 870 et seq.
- Zákon o přístupu k digitální pozůstalosti a k digitálním účtům (*Fiduciary Access to Digital Assets and Digital Accounts Act*) z roku 2014, Del. Code, tit. 12, § 5001 to 5007.

Judikatura

Rada Evropy

- Evropský soud pro lidská práva: Rozsudek ze dne 13. května 2014, *Google Spain SL a Google Inc. v Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) a Mario Costeja González*, C-131/12, bod 100.
- Evropský soud pro lidská práva: Rozsudek ze dne 24. června 2004, *Caroline von Hannover v Německo*, stížnost č. 59320/00, bod. 77.

Evropská unie

- Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 6. října 2015, *Maximillian Schrems v Data Protection Commissioner*, C-362/14, bod 107.
- Soudní dvůr: Rozsudek ze dne 6. listopadu 2003, *Bodil Lindqvist v Åklagarkammaren i Jönköping*, C-101/01, Sb. rozh. s. I-12971, bod 100.

Česká republika

- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. června 2011, sp. zn. 30 Cdo 3063/2009
- rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. března 2012, sp. zn. 30 Cdo 42/2011
- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. ledna 2013, sp. zn. 9 Aps 5/2012

- rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. června 2016, sp. zn. 3 As 118/2015
- rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. května 2015, sp. zn. 11 A 77/2012

Irsko

- rozsudek Vrchního soudu v Dublinu ze dne 3. října 2017, sp. zn. 2013 No. 765JR

Německo

- rozsudek Vyššího regionálního soudu v Hamburku ze dne 22. června 2011, sp. zn. 7 U 39/11

Rakousko

- usnesení Vyššího krajského soudu pro občanskoprávní věci ve Vídni ze dne 30. června 2015, sp. zn. 3 Cg 52/14k

Internetové zdroje

- CONSTINE, Josh. *Facebook now has 2 billion monthly users... and responsibility* [online]. techcrunch.com, 27. června 2017 [cit.16. ledna 2018]. Dostupné na <<https://techcrunch.com/2017/06/27/facebook-2-billion-users>>.
- ČÍŽEK, Jakub. *Microsoft otevře nové datové centrum. NSA se do něj nedostane* [online]. zive.cz, 11.listopadu 2015 [cit. 11. února 2018]. Dostupné na <<https://www.zive.cz/bleskovky/microsoft-otevre-nove-datove-centrum-nsa-se-do-nej-nedostane/sc-4-a-180363/default.aspx>>.
- DOČEKAL, Daniel. *Roztahovačky, kam se podíváš, aneb dívky se diví, kde vyluly jejich fotky* [online]. lupa.cz, 10. listopadu 2014 [cit. 19. února 2018]. Dostupné na <<https://www.lupa.cz/clanky/roztahovacky-kam-se-podivas-aneb-devcata-se-divi-kde-se-objevuji-jejich-fotky/>>.

- *Facebook. Centrum nápovědy. Co je to pověřená kontaktní osoba a co může dělat?* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <https://www.facebook.com/help/1568013990080948?helpref=faq_content>.
- *Facebook. Centrum nápovědy. Co se stane s mým Facebook účtem, pokud zemřu?* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/help/103897939701143>>.
- *Facebook. Centrum nápovědy. Jak nahlásit porušení podmínek nebo zákona* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 18. února 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/help/181495968648557>>.
- *Facebook. Centrum nápovědy. Jak se dá na Facebooku nahlásit zemřelý člověk nebo účet, který je potřeba zvěčnit?* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <https://www.facebook.com/help/150486848354038?helpref=faq_content>.
- *Facebook. Centrum nápovědy. Výběr okruhu osob pro sdílení* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 19. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/help/459934584025324>>.
- *Facebook. Prohlášení o právech a povinnostech* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 19. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/legal/terms>>.
- *Facebook. Zásady komunity. Trvalé zabezpečení účtu a osobních informací* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 15. února 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/communitystandards/>>.
- *Facebook. Zásady používání dat* [online]. Facebook: ©2018 [cit. 23. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.facebook.com/policy.php>>.
- *Gdpr.cz. Co je GDPR a jak bude aplikováno v Česku* [online]. Gdpr.cz: ©2018 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://www.gdpr.cz/gdpr/co-je-gdpr/>>.

- Google. *Nápověda účtu Google. Odeslat žádost ohledně účtu zesnulého uživatele* [online]. Google: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://support.google.com/accounts/troubleshooter/6357590?hl=cs>>.
- Google. *Nápověda účtu Google. Správce neaktivních účtů* [online]. Google: ©2018 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://support.google.com/accounts/answer/3036546?hl=cs>>.
- Google. *Transparency Report. Odstranění z vyhledávání na základě evropských předpisů na ochranu soukromí* [online]. Google: ©2018 [cit. 10. února 2018]. Dostupné na <<https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview>>.
- GREENWALD, Glen, MACASKILL, Ewen. *NSA Prism program taps in to user data of Apple, Google and others* [online]. theguardian.com, 7. června 2013 [cit. 28. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/world/2013/jun/06/us-tech-giants-nsa-data>>.
- KINCL, Petr. *Sociální sítě a osobní údaje: Jak se bránit zneužití?*
 – [online]. pravni prostor.cz, 12. prosince 2016 [cit. 18. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.pravni prostor.cz/clanky/obcanske-pravo/socialni-site-a-osobni-udaje>>.
- KSE FOCUS. *States Examine Laws Governing Digital Accounts After Death* [online]. congress.org, 13. června 2013 [cit. 25. února 2018]. Dostupné na <<http://congress.org/2013/06/13/states-examine-laws-governing-digital-accounts-after-death/>>.
- KUŽVART, Jan. *Sociální sítě a smrt* [online]. newtonmedia.cz, 18. září 2014 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://www.newtonmedia.cz/cs/mediainfo-cz/komentare/socialni-site-a-smrt/detail>>.

- LOFAJ, Matej. *Předávání osobních údajů do zahraničí podle evropského a českého práva* [online]. epravo.cz, 8. června 2016 [cit. 28. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.epravo.cz/top/clanky/predavani-osobnich-udaju-do-zahranici-podle-evropskeho-a-ceskeho-prava-101738.html>>.
- LOMAS, Natasha. *Challenge to data transfer tool used by Facebook will go to Europe's top court* [online]. techcrunch.com, 3. října 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://techcrunch.com/2017/10/03/challenge-to-data-transfer-tool-used-by-facebook-will-go-to-europes-top-court/>>.
- MÜLLER, Claudio, KUBEŠ, Radek. *Internetová pozůstalost* [online]. chip.cz, 24. ledna 2014 [cit. 20. února 2018]. Dostupné na <<https://www.chip.cz/casopis-chip/earchiv/vydani/rocnik-2013/chip-12-2013/internetova-pozustalost/>>.
- PHILLIPS, Sarah. *A brief history of Facebook* [online]. theguardian.com, 25. července 2007 [cit. 15. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/technology/2007/jul/25/media.newmedia>>.
- PIERSON, David. *In 2011, Facebook's big crisis was about photo tagging. Today, that almost seems cute* [online]. latimes.com, 8. května 2017 [cit. 15. ledna 2018]. Dostupné na <<http://www.latimes.com/business/la-fi-tn-facebook-higher-stakes-20170504-story.html>>.
- POMAIZLOVÁ, Karin, FÜRSTOVÁ, Monika. *GDPR – revoluce, nebo rozvedení stávajícího?* [online]. bulletin-advokacie.cz, 3. listopadu 2017 [cit. 3. března 2018]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/gdpr-revoluce-nebo-rozvedeni-stavajiciho?browser=full>>.
- RASDALE, Mark a kol. *Facebook, Standard Contractual Clauses & Data Transfers: Next stop the CJEU* [online]. scl.org, 19. října 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://www.scl.org/articles/10028-facebook-standard-contractual-clauses-data-transfers-next-stop-the-cjeu>>.

- ROSE, Charlie. *Interview with Facebook Leadership Mark Zuckerberg, CEO, Sheryl Sandberg, COO* [online]. youtube.com, 20. listopadu 2011 [cit. 15. ledna 2018]. Dostupné na <<https://www.youtube.com/watch?v=eqxNtEc4rzc>>.

- SLÍŽEK, David. *Smí Facebook přenášet osobní data z Evropy do USA? Rozhodne Soudní dvůr EU* [online]. lupa.cz, 3. října 2017 [cit. 5. února 2018]. Dostupné na <<https://www.lupa.cz/aktuality/smi-facebook-prenaset-osobni-data-z-evropy-do-usa-rozhodne-soudni-dvur-eu/>>.

- Úřad pro ochranu osobních údajů. *Předávání osobních údajů do jiných zemí* [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů: ©2018 [cit. 2. února 2018]. Dostupné na <<https://www.uouu.cz/10-p-edavani-osobnich-udaj-do-jinych-zemi/d-27284>>.

- Úřad pro ochranu osobních údajů. *Předávání osobních údajů do zahraničí. Štít soukromí („Privacy Shield“) – předání osobních údajů do Spojených států amerických* [online]. Úřad pro ochranu osobních údajů: ©2018 [cit. 2. února 2018]. Dostupné na <<https://www.uouu.cz/stit-soukromi-privacy-shield-predani-osobnich-udaju-do-spojenych-statu-americkych/ds-3508/p1=3508>>.

- WIENER, Morgan M. *Opposition to the Uniform Fiduciary Access to Digital Assets Act* [online]. lexology.com, 21. července 2015 [cit. 25. února 2018]. Dostupné na <<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=22c003f0-0e65-437d-aed5-29bcb2582288>>.

- WOOLF, Nicky. *FBI should reveal who hacked the San Bernardino iPhone, lawsuit claims* [online]. theguardian.com, 20. září 2016 [cit. 11. února 2018]. Dostupné na <<https://www.theguardian.com/technology/2016/sep/19/fbi-iphone-lawsuit-hack-san-bernardino-associated-press>>.

Abstrakt

Tématem mé diplomové práce je problematika právní ochrany uživatelských dat na sociální síti Facebook. V současnosti jsou sociální sítě nepostradatelnou součástí života značné části světové populace. Jelikož má tento fenomén uplatnění v nejrozmanitějších odvětvích lidských aktivit, můžeme být svědky neustále se rozvíjejícího způsobu využívání nejen sociálních sítí jako takových (např. k marketingové propagaci nadnárodních společností), ale i uživatelských dat, která se na těchto sociálních sítích hromadí. Ačkoliv mohou být taková data užívána i k velmi ušlechtilým záměrům, jako je třeba obzvláště efektivní boj s terorismem, je s tímto užitečným potenciálem neodmyslitelně spojeno velké riziko zásahu do soukromí jednotlivých uživatelů. Výše zmíněné téma své diplomové práce jsem si vybral proto, abych poukázal na problém zneužívání uživatelských dat na sociálních sítích, kterému dle mého názoru nevěnuje současná společnost dostatek pozornosti. S tím je spojen i fakt, že právní úprava regulující soukromí na sociálních sítích je zatím strohá a přináší celou řadu otázek.

Zpracovávané téma je rozděleno do tří kapitol. S přihlédnutím k současné legislativě EU týkající se ochrany osobních údajů, která se výrazně promítá do českého právního řádu, se nejprve zabývám nedostatky, které jsou charakteristické pro právní vztah mezi společnostmi Facebook a jejími klienty. Důraz je v tomto ohledu kladen na přenos osobních údajů občanů EU do USA, kde se zpravidla nachází datová úložiště technologických společností provozujících sociální sítě. Ve druhé kapitole se věnuji případům, kdy je v prostředí Facebooku do soukromí uživatelů zasahováno jejich vzájemnou interakcí. V podobných situacích může být problematické postupovat při obraně svého soukromí dle právní úpravy sloužící k ochraně osobních údajů, a proto budu pro tento účel hledám vhodné instrumenty z dalších právních oblastí. Poslední kapitolou reaguji na fenomén tzv. digitální pozůstalosti, který je vzhledem k neustále narůstajícímu celkovému objemu digitálního majetku čím dál aktuálnější. Analýza cizí právní úpravy této oblasti přináší důležité poznatky aplikovatelné v českém právním prostředí. Závěr práce shrnuje poznatky získané z předchozích kapitol a ověřuje naplnění hypotéz. Závěr potvrzuje následující hypotézy:

- Právní úprava EU neobsahuje prostředky, které zajišťují efektivní ochranu předávání osobních údajů občanů EU do USA.
- Uživatelé Facebooku nemají při vzájemné interakci možnost využít účinné právní prostředky ochrany svých uživatelských dat.
- Osud tzv. digitální pozůstalosti nelze náležitě předurčit pomocí norem českého dědického práva.

Summary

The theme of my diploma thesis covers the issue of legal protection of user data on the Facebook social network. At present, social networks are an indispensable part of a large part of the world's population. As this phenomenon can be used in the widest range of human activities, we can see a constantly evolving way of using not only social networks as such (for instance such as the marketing of multinational companies) but also user data which accumulate on these social networks. Although the data may also be used for very noble purposes, such as the particularly effective fight against terrorism is, there is an inherent risk of interfering with the privacy of individual users with this useful potential. I chose the above topic of my thesis in order to point out the problem of the abuse of user data on social networks, which, in my opinion, is not paid enough attention to by the present society. This is also related to the fact that the legislation regulating privacy on social networks is still harsh and raises a number of questions.

The subject is divided into three chapters. Taking into account the current EU legislation on the protection of personal data, which is strongly reflected in the Czech legal order, I first of all deal with the shortcomings that characterize the legal relationship between Facebook and its users. Emphasis is placed in this respect on the transfer of EU citizens' personal data to the US, where data warehouses of technology companies operating social networks are usually located. In the second chapter, I deal with cases where Facebook's privacy is interfered with by users themselves. In similar situations, it may be problematic to defend one's privacy under personal data protection laws and I will therefore seek appropriate instruments from other legal areas for this purpose. In the last chapter, I address the phenomenon of digital inheritance, which is becoming more and more important due to the ever-increasing total volume of the digital assets. The analysis of the foreign legislation in this area brings important knowledge applicable in the Czech legal environment. The conclusion summarizes the findings learned from previous chapters and verifies the fulfillment of the hypotheses. The conclusion confirms the following hypotheses:

- EU legislation does not include means to effective protection of the transfer of EU citizens' personal data to the US.

- Facebook users have no opportunity to use effective legal tools to protect their user data against each other.
- The fate of so-called digital inheritance can not be appropriately determined by the rules of Czech inheritance law.

Klíčová slova

právo informačních technologií; právo na soukromí; ochrana osobních údajů;
Facebook; sociální síť; kybernetická bezpečnost

Keywords

information technology law; right to privacy; personal data protection;
Facebook; social network; cyber security